

Veiligheidsanalyse

Ten behoeve van het Integraal Veiligheidsbeleid 2027 – 2030

DEFINITIEF

Auteur: Vergunningen, Veiligheid en Inspectie

Datum: 6 juni 2026

Alphen aan den Rijn

Samenvatting

Deze veiligheidsanalyse is uitgevoerd medio 2026 ten behoeve van het Integraal Veiligheidsbeleid Alphen aan den Rijn 2027–2030. De rapportage vormt mede de basis voor de selectie van prioriteiten binnen de strategische veiligheidsthema's voor het nieuwe Integrale Veiligheidsbeleid (IVB). De analyse richt zich op de periode 2023–2026, gelijk aan de looptijd van het huidige IVB. Daarmee wordt teruggekeken op de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen beleidsperiode en wordt vooruitgeblikt naar de veiligheidsopgaven die richting 2030 om bestuurlijke aandacht vragen.

De belangrijkste conclusies uit deze analyse van de periode 2023 – 2026 zijn:

- Het totaal aantal geregistreerde misdrijven stijgt licht van 33,8 per 1.000 inwoners in 2023 naar 34,3 in 2025
- Digitale Veiligheid is in deze periode uitgegroeid tot een structureel én domein overstijgend veiligheidsveld, met uitdagingen op het gebied van de eigen informatiebeveiliging, cybercriminaliteit, cyberincidenten- en crisis, en online aangejaagde ordeverstoringen.
- De digitale wereld speelt steeds vaker een rol in andere vormen van criminaliteit, zoals bij het ronselen van minderjarigen of oplichting van ouderen.
- Zorg en Veiligheid blijven met elkaar verweven, met een toename van meldingen van personen met onbegrepen gedrag. Deze problematiek legt niet alleen druk op zorgprofessionals, maar vraagt ook veel capaciteit vanuit de politie
- Bedrijven blijven belangrijk voor de economie binnen gemeente Alphen aan den Rijn, echter blijven er ook op bedrijventerreinen risico's op het gebied van ondermijning en criminaliteit
- Het thema 'maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht' heeft sinds de inval van Rusland in Oekraïne grote aandacht gekregen. Gemeenten zullen deze opdracht lokaal moeten vormgeven. Hierbij zal de gemeente het accent leggen op de zelf- en samenredzaamheid van de samenleving
- Binnen de georganiseerde criminaliteit en ondermijning is een verharding te zien van criminele conflicten. Ook Alphen aan den Rijn is de afgelopen jaren opgeschrikt door een aantal incidenten, zoals explosies en een beschieting van een woning. Verdere versterking van de informatiepositie en regionale samenwerking op het gebied van ondermijning is gewenst.
- De resultaten uit De Veiligheidsmonitor 2025, een representatieve enquête onder inwoners van de gemeente over veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit laat voor Alphen aan den Rijn over het algemeen vergelijkbare scores met het landelijke gemiddelde zien. Onderwerpen waar Alphen aan den Rijn negatievere uitkomsten heeft dan gemiddeld zijn beoordeling van de

leefbaarheid, de sociale cohesie in de buurt en verkeersoverlast. Alphen aan den Rijn doet het juist beter dan gemiddeld op de onderwerpen fysieke verloedering, overlast personen met onbegrepen gedrag, onveiligheidsgevoel in de buurt, signalen van ondermijning, digitale preventie en slachtofferschap van vermogenscriminaliteit.

- Onveiligheidsgevoelens, met name van (jonge) vrouwen, zijn verslechterd ten opzichte van 2023 maar zijn wel positiever dan het landelijke beeld

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
2	Opbouw en methode	7
2.1	Subjectieve veiligheid en objectieve veiligheid	8
	Veiligheidsmonitor onder inwoners Alphen aan den Rijn	8
3	Algemeen beeld	10
4	Analyse per veiligheidsveld	11
4.1	Digitale Veiligheid	11
	Eigen Huis op Orde (intern)	11
	Cybercriminaliteit	12
	Huidige aanpak	13
	Trends en ontwikkelingen	14
	Kernconclusie	16
4.2	Veilig Ondernemen	16
	Winkelgebieden	16
	Bedrijventerreinen	16
	Uitgaan	17
	Buitengebieden	17
	Evenementenveiligheid	17
	Huidige aanpak	18
	Trends en ontwikkelingen	19
	Kernconclusie	20
4.3	Jeugd en Veiligheid	21
	Jeugdoverlast	21
	Jeugdcriminaliteit	21
	Jeugd, Alcohol en Drugs	21
	Veilig in en om de school	22
	Digitale leefwereld	22
	Huidige aanpak	22
	Trends en ontwikkelingen	24

Kernconclusie	25
4.4 Zorg en Veiligheid	25
Overlast van personen met onbegrepen gedrag	26
Maatschappelijke onrust en radicalisering	26
Huiselijk geweld, kindermishandeling en femicide	26
Huidige aanpak	26
Trends en ontwikkelingen	28
Kernconclusie	29
4.5 Fysieke veiligheid	30
Brandveiligheid	30
Bevolkingszorg	30
Weerbaarheid	30
Externe veiligheid/ Omgevingsveiligheid	31
Verkeersveiligheid	31
Huidige aanpak	31
Trends en ontwikkelingen	33
Kernconclusie	34
5 Georganiseerde criminaliteit en ondermijning	36
Drugscriminaliteit en criminele netwerken	36
Vastgoedfraude	36
Kwetsbare branches	36
Mensenhandel	37
Weerbaar bestuur	37
Huidige aanpak	37
Trends en ontwikkelingen	39
Kernconclusie	41
6 Veilige woon- en leefomgeving	43
Openbare ruimte (veilig ontwerp en beheer)	43
Woonoverlast en burengerucht	43
Vermogenscriminaliteit (inbraak, diefstal, straatroof etc.)	43
Jaarwisseling en vuurwerk	43

Huidige aanpak	44
Trends en ontwikkelingen	44
Kernconclusie	48

1 Inleiding

Deze veiligheidsanalyse is uitgevoerd medio 2026 ten behoeve van het Integraal Veiligheidsbeleid Alphen aan den Rijn 2027–2030. De rapportage vormt mede de basis voor de selectie van prioriteiten binnen de strategische veiligheidsthema's voor het nieuwe Integrale Veiligheidsbeleid (IVB). Deze rapportage is nadrukkelijk niet al een selectie van prioriteiten en de volgorde van de genoemde veiligheidsvelden binnen deze analyse zeggen niets over de eventuele prioriteit van het onderwerp.

De analyse richt zich op de periode 2023–2026, gelijk aan de looptijd van het huidige IVB. Daarmee wordt teruggekeken op de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen beleidsperiode en wordt vooruitgeblikt naar de veiligheidsopgaven die richting 2030 om bestuurlijke aandacht vragen.

Veiligheidsvraagstukken worden complexer en meer met elkaar verweven. Digitale criminaliteit raakt bijvoorbeeld ouderen, jongeren, ondernemers, maar ook de eigen gemeentelijke organisatie. Jeugdproblematiek kan samenhangen met online groepsdruk, middelengebruik, schoolverzuim en jonge aanwas in criminele netwerken. Overlast in wijken kan voortkomen uit psychische problematiek, woonoverlast, verslaving, maatschappelijke spanningen of ondermijnende activiteiten. Deze verwevenheid vraagt om een integrale aanpak. Veiligheid is niet uitsluitend een verantwoordelijkheid van de politie of het team Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente. Het is een gezamenlijke inspanning van een veelvoud aan (keten)partners binnen alle domeinen, bijvoorbeeld binnen het onderwijs, de zorg of woningcorporaties.

Deze veiligheidsanalyse staat niet op zichzelf. Verschillende organisaties en samenwerkingsverbanden in het veiligheidsdomein hebben eigen analyses en beleidsplannen ontwikkeld. Deze plannen zijn betrokken bij de duiding van bepaalde veiligheidsproblematiek, maar de kern van deze analyse ligt bij de situatie in de gemeente Alphen aan den Rijn.

De uitkomsten van deze analyse vormen geen eindpunt, maar een onderbouwing voor bestuurlijke keuzes. Niet elk veiligheidsprobleem kan in het nieuwe IVB even zwaar worden geprioriteerd. De analyse helpt daarom om te bepalen waar de grootste risico's, ontwikkelingen, kwetsbaarheden en kansen liggen. Het Integraal Veiligheidsbeleid 2027–2030 moet richting geven aan de gezamenlijke inzet van de gemeente en haar partners.

2 Opbouw en methode

Voor deze veiligheidsanalyse wordt gebruik gemaakt van de VNG-methode Kernbeleid Veiligheid¹. Deze methode biedt een landelijk herkenbare structuur voor het opstellen van lokaal integraal veiligheidsbeleid. Ook de opbouw van deze rapportage beantwoordt grotendeels aan deze methode. Het Kernbeleid Veiligheid hanteert zeven veiligheidsvelden, in willekeurige volgorde weergegeven: (1) Digitale Veiligheid, (2) Veilig Ondernemen (3) Jeugd en Veiligheid, (4) Zorg en Veiligheid (5) Fysieke leefomgeving en (6) Ondernijning en Criminaliteit (7) Veilige woon- en leefomgeving. Per veiligheidsveld staan er drie vragen centraal:

- Welke veiligheidsproblematiek doet zich voor?
- Wat is de huidige aanpak binnen de gemeente Alphen aan den Rijn?
- Welke trends en ontwikkelingen zijn zichtbaar?

Om deze vragen te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data. De analyse richt zich primair op de periode 2023 tot en met 2026. Deze periode sluit aan bij de looptijd van het Integraal Veiligheidsbeleid 2023–2026. Voor sommige onderwerpen zijn nog geen volledige of definitieve cijfers over deze jaartallen beschikbaar. Waar mogelijk is gewerkt met lokale cijfers voor de gemeente Alphen aan den Rijn. Wanneer lokale cijfers niet beschikbaar waren, zijn regionale of landelijke cijfers gebruikt als vergelijkingsmateriaal of context.

Voor de data is veelal gebruikgemaakt van CBS StatLine-tabel 83648NED, Geregistreerde criminaliteit; soort misdrijf, regio². Deze tabel bevat gegevens over door de politie geregistreerde misdrijven. Voor de analyse is zo veel als mogelijk gebruik gemaakt van misdrijven per 1.000 inwoners, en niet van de totaalcijfers, om te compenseren voor de bevolkingsgroei tussen 2023 en 2026. De cijfers over 2023 zijn definitief; de cijfers over 2024 en 2025 zijn voorlopig. Naast data dat beschikbaar is via het CBS, hebben diverse partners zoals de Veiligheidsregio Hollands Midden en de interne afdelingen van de gemeente ook data aangeleverd.

De kwalitatieve data bestaan uit gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van verschillende afdelingen binnen de gemeente, partners zoals de politie, en beleidsdocumenten en onderzoeken van (keten)partners.

¹ <https://hetccv.nl/themas/integraal-veiligheidsbeleid/kernbeleid-veiligheid/>

² <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83648NED/table?ts=1779550324227>

Bij de beschrijving van de huidige aanpak binnen de gemeente Alphen aan den Rijn per veiligheidsveld, wordt gebruik gemaakt van bestaand beleid, uitvoeringsprogramma's, rapportages en input van betrokken afdelingen. De trends en ontwikkelingen laten zien op welke thema's de problematiek is afgenomen, toegenomen of van karakter is veranderd. Daarmee vormt dit onderdeel ook mede een terugblik op het Integraal Veiligheidsbeleid 2023–2026. De meer concrete evaluatie van uitgevoerde acties vindt plaats via de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en de bijbehorende terugblikken. Deze worden jaarlijks aan de raad aangeboden. In deze jaarlijkse cyclus wordt concreter teruggekeken welke maatregelen zijn uitgevoerd, welke resultaten zijn bereikt en welke acties voor het komende jaar gepland staan. Deze veiligheidsanalyse heeft daarmee vooral een strategisch en beleidsvoorbereidend karakter: zij geeft de onderbouwing voor nieuwe prioriteiten in het Integraal Veiligheidsbeleid 2027–2030.

2.1 Subjectieve veiligheid en objectieve veiligheid

Binnen het veiligheidsdomein wordt onderscheid gemaakt tussen objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Objectieve veiligheid gaat over feitelijke, geregistreerde gegevens, zoals het aantal meldingen van personen met onbegrepen gedrag of jeugdoverlast. Deze cijfers geven inzicht in de geregistreerde omvang en ontwikkeling van veiligheidsproblemen. Subjectieve veiligheid gaat over het veiligheidsgevoel van inwoners. Dit gaat bijvoorbeeld over de vraag of inwoners zich veilig voelen in hun buurt, of zij bepaalde plekken vermijden, hoe zij overlast ervaren en of zij vertrouwen hebben in instituties om veiligheidsproblemen goed aan te pakken.

Veiligheidsmonitor onder inwoners Alphen aan den Rijn

Voor het meten van de subjectieve veiligheid is de Veiligheidsmonitor 2025 als bron gebruikt. De Veiligheidsmonitor is een bevolkingsonderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit. De Veiligheidsmonitor vormt daarmee een belangrijke vorm van inwonersparticipatie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Sinds 2017 wordt de Veiligheidsmonitor in de oneven jaren uitgevoerd.

Voor de gemeente Alphen aan den Rijn is de analyse van de Veiligheidsmonitor 2025 uitgevoerd door onderzoeksbureau Ipsos. De resultaten zijn in deze rapportage gebruikt waar zij relevant zijn voor de betreffende veiligheidsvelden. Deze bevatten ook vergelijkingen met de landelijke resultaten, en met twee grote gemeenten in onze Veiligheidsregio en

politiedistrict: Leiden en Gouda. De volledige analyse van Ipsos is als separate bijlage toegevoegd. De volledige resultaten zijn daarnaast ook beschikbaar via het CBS ³.

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2026/10/veiligheidsmonitor-2025>

3 Algemeen beeld

Alphen aan den Rijn is een middelgrote gemeente, centraal gelegen in het Groene Hart. De gemeente kent een mix van stedelijke en dorpse kernen, wat zich vertaalt in uiteenlopende veiligheidsvraagstukken. Enerzijds is er sprake van een aantal kleinere kernen met een sterk sociaal karakter, anderzijds spelen in bepaalde gebieden meer stedelijke problematieken zoals jeugdoverlast, vermogenscriminaliteit en sociale spanningen.

De centrale ligging en goede bereikbaarheid via weg- en waterverbindingen maken de gemeente aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers, maar brengen ook risico's met zich mee op het gebied van mobiliteit, ondermijning en regionale criminaliteit.

Bestuurlijk en ambtelijk beweegt Alphen aan den Rijn zich op meerdere schaalniveaus. De gemeente maakt deel uit van de G40, het stedennetwerk van grote en middelgrote gemeenten in Nederland. Daarmee bevindt Alphen aan den Rijn zich in een positie tussen klassieke centrumgemeenten en meer landelijke gemeenten: groot genoeg voor stedelijke veiligheidsopgaven, maar met behoud van een dorps karakter in de meerdere kernen.

Op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing maakt Alphen aan den Rijn deel uit van de Veiligheidsregio Hollands Midden. In deze veiligheidsregio werken 18 gemeenten, GHOR, brandweer, politie en andere partners samen aan rampenbestrijding en crisisbeheersing. Binnen de politieorganisatie valt Alphen aan den Rijn onder de Eenheid Den Haag, waarbinnen de gemeente valt onder het politiedistrict Alphen aan den Rijn – Gouda. De veiligheidsproblematiek beschreven in deze analyse staat daarom niet op zichzelf, maar is nauw verbonden met deze regionale structuren.

4 Analyse per veiligheidsveld

4.1 Digitale Veiligheid

De samenleving digitaliseert in hoog tempo. Inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie zijn in toenemende mate afhankelijk van digitale systemen en infrastructuur. Deze ontwikkeling biedt kansen, maar brengt tegelijkertijd kwetsbaarheden en risico's met zich mee.

Om de digitale wereld behapbaar te maken voor gemeenten, heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een Lokale Cyberwegenkaart ontwikkeld⁴. Deze Cyberwegenkaart onderscheidt vier verantwoordelijkheden waar gemeenten mee te maken (kunnen) krijgen.

- Eigen huis op orde: verantwoordelijkheid nemen voor het goed functioneren van de eigen digitale systemen.
- Cyberincidenten en cybercrises: voorbereid zijn op cyberincidenten en crises.
- Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit: weerbaarder maken van bewoners en ondernemers tegen online criminaliteit
- Online aangejaagde ordeverstoringen: zicht hebben op activiteiten die zich online afspelen en daarmee fysieke ordeverstoringen in beeld te hebben

Eigen Huis op Orde (intern)

Voor gemeenten is het van groot belang om voorbereid te zijn op ontwrichtende incidenten met impact op de dienstverlening. Digitale verstoringen kunnen directe gevolgen hebben voor de continuïteit van gemeentelijke dienstverlening en daarmee voor het functioneren van de samenleving. Dit is een continu proces en niet uitsluitend een technische opgave. Menselijk handelen, leveranciersafhankelijkheden en continuïteitsmanagement zijn hierin minstens zo bepalend.

De dreiging van cyberaanvallen is veelzijdig. Zowel statelijke actoren als cybercriminelen richten zich op Nederlandse (overheids)organisaties en daarmee ook (in)direct op gemeenten. Deze aanvallen variëren van grootschalige, geautomatiseerde pogingen tot zeer gerichte acties

⁴ <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/cybercrime/beleid-cyberweerbaarheid/lokale-cyberwegenkaart/>

tegen specifieke organisaties. Naast moedwillige aanvallen doen zich ook regelmatig incidenten voor als gevolg van menselijke fouten of technische storingen, zoals softwareproblemen. Deze incidenten kunnen eveneens leiden tot uitval van systemen of verlies van data. Een aantal landelijke incidenten laat zien dat de impact van cyberincidenten aanzienlijk kan zijn. Incidenten zoals de hack bij de gemeente Hof van Twente⁵ en bij de gemeente Epe⁶ illustreren dat gemeenten kwetsbaar zijn en dat de gevolgen van een succesvolle aanval groot kunnen zijn, zowel financieel als maatschappelijk.

Cyberincidenten en cybercrises (extern)

Naast cyberincidenten binnen de eigen gemeentelijke organisatie kunnen ook vitale organisaties en infrastructuren die essentieel zijn voor het functioneren van de samenleving worden getroffen door digitale verstoringen. Hierbij kan worden gedacht aan sectoren zoals de financiële dienstverlening, drinkwatervoorziening en energie- en netbeheerders.

Cybercriminaliteit

De aard van cybercriminaliteit verschilt per doelgroep. Jongeren krijgen te maken met online risico's zoals fraude, sextortion en beïnvloeding richting crimineel gedrag. Tegelijkertijd blijken ook senioren relatief kwetsbaar voor vormen van cybercrime zoals phishing en helpdeskfraude, waarbij misbruik wordt gemaakt van vertrouwen en beperkte digitale vaardigheden of kennis. Ook ondernemers vormen een risicogroep. Zij kunnen geconfronteerd worden met datalekken of ransomware-aanvallen wat kan leiden tot financiële schade en verstoring van bedrijfsprocessen.

Online aangejaagde ordeverstoringen

Sociale en online media spelen een steeds grotere rol bij het ontstaan en de escalatie van ordeverstoringen⁷. Digitale platformen maken het mogelijk om snel en op grote schaal informatie te verspreiden, waardoor oproepen tot samenkomsten of acties zich in korte tijd kunnen ontwikkelen tot fysieke verstoringen van de openbare orde, zoals overlastsituaties of ongeregelde heden.

⁵ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/20210401-bestuurlijke-lessen-uit-de-hack-bij-hof-van-twente.pdf>

⁶ <https://nos.nl/artikel/2611660-persoonsgegevens-van-vrijwel-alle-inwoners-epe-gestolen-bij-cyberaanval>

⁷ <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/online-aangejaagde-ordeverstoringen/>

Huidige aanpak

Zoals de veiligheidsproblematiek laat zien, zijn er uiteenlopende digitale vraagstukken waar de gemeente mee te maken krijgt.

Om de informatiebeveiliging te verbeteren worden er technische en niet-technische maatregelen genomen. Een belangrijke ontwikkeling op technisch vlak informatiebeveiliging is de implementatie van de NIS2 richtlijn⁸. Deze richtlijn, in Nederland uitgevoerd onder de naam ‘cyberbeveiligingswet’ is bedoeld om de cyberbeveiliging en de weerbaarheid van essentiële diensten, waaronder lokale overheden, in EU-lidstaten te verbeteren. Ook in Alphen aan den Rijn wordt er gewerkt om te voldoen aan de cyberbeveiligingswet. Naast technische maatregelen wordt ook ingezet op het vergroten van de bewustwording onder medewerkers, onder andere door middel van interne campagnes gericht op thema’s zoals phishing en veilig digitaal werken. Hiermee wordt beoogd het risico op menselijke fouten – een belangrijke factor bij cyberincidenten – te verkleinen.

De gemeente bereidt zich daarnaast door middel van oefeningen voor op de mogelijke impact van cyberincidenten, zowel binnen de eigen organisatie als in de bredere samenleving. Zo is in de periode 2023 – 2025 jaarlijks meegedaan aan de Overheidsbrede Cyberoefening door een gemeentelijk crisisteam. Hierbij is aandacht voor scenario’s waarin de eigen organisatie worden geraakt, met mogelijke gevolgen voor de fysieke leefomgeving en de continuïteit van dienstverlening.

Op het gebied van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit zet de gemeente in op preventie door middel van bewustwording. In samenwerking met onder andere de politie worden inwoners en ondernemers geïnformeerd over actuele vormen van digitale criminaliteit, zoals helpdeskfraude en fraude door nepagenten. Hierbij begint de oplichting digitaal, maar uit het zich uiteindelijk in de fysieke leefomgeving. Daarbij is specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen, zoals senioren, maar ook voor jongeren die te maken kunnen krijgen met online risico’s zoals sextortion of digitale verleiding tot criminaliteit. De aanpak op jeugdproblematiek wordt verder in het veiligheidsveld ‘Jeugd en Veiligheid’ toegelicht.

Ten aanzien van online aangejaagde ordeverstoringen wordt ingezet op het versterken van de informatiepositie en het tijdig signaleren van mogelijke risico’s. Vanwege juridische kaders is

⁸ <https://www.ncsc.nl/cyberbeveiligingswet-nis2>

de gemeente veelal afhankelijk van informatie van partners zoals de politie, maar vervullen ook bijvoorbeeld jongerenwerkers en gebiedsadviseurs een belangrijke rol in het (vroegtijdig) signaleren van onrust. Signalen voor onrust kunnen aanleiding geven tot preventief of repressief optreden in de fysieke leefomgeving.

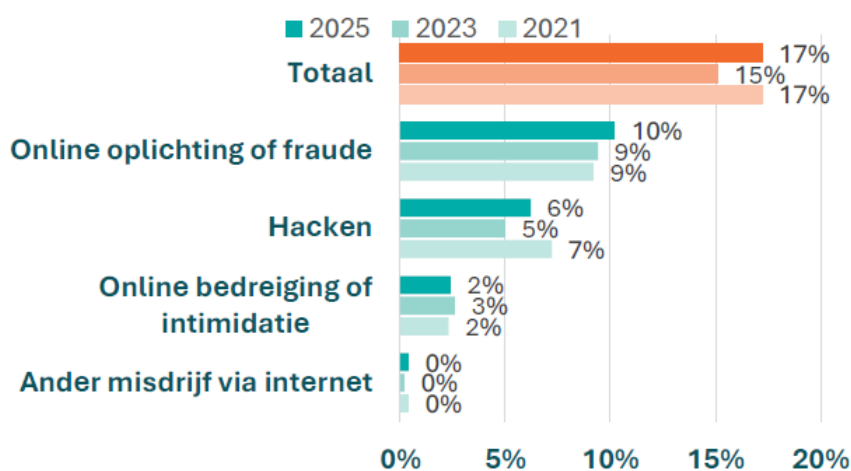
Trends en ontwikkelingen

Binnen het veiligheidsveld digitale veiligheid laten de lokale politiecijfers een daling zien. Het totaal aantal geregistreerde digitale misdrijven daalt van 579 in 2023 naar 538 in 2024 en 528 in 2025. Omgerekend per 1.000 inwoners gaat het om een daling van 5,1 naar 4,6 geregistreerde digitale misdrijven per 1.000 inwoners.

Binnen deze daling is een aantal verschuivingen zichtbaar. Cybercrime daalt bijvoorbeeld sterk, van 64 naar 33 registraties. Tegelijkertijd stijgt overige horizontale fraude van 256 in 2023 naar 278 in 2025. Deze ontwikkeling wijst erop dat digitale criminaliteit niet verdwijnt, maar mogelijk van vorm verandert.

In de Veiligheidsmonitor 2025 geeft 17,2% van de inwoners aan slachtoffer te zijn geweest van online criminaliteit. Het aandeel is hiermee substantieel. Tegelijkertijd is er ook een positieve ontwikkeling in digitale zelfbescherming: het gemiddelde aantal maatregelen waarmee inwoners hun digitale gegevens beschermen stijgt.

Deze ontwikkelingen scheppen het beeld dat de lokale digitale veiligheidsopgave vooral ligt bij fraude, misleiding en sociale manipulatie, en minder bij technische cybercrime in enge zin. Voor ouderen die het slachtoffer worden door oplichting met een digitale component kunnen, naast voorlichtingen, ook fysieke beveiligingsmaatregelen in- en rondom het huis helpend zijn.

Figuur 1. Totaal slachtoffers online criminaliteit (percentage) uit de Veiligheidsmonitor

Daarnaast is sprake van een veranderend dreigingsbeeld voor de eigen gemeentelijke systemen, waarin hybride dreigingen en de rol van statelijke actoren nadrukkelijker naar voren komen. Digitale aanvallen worden niet uitsluitend gepleegd vanuit financieel gewin door criminele groepen, maar kunnen ook geopolitieke motieven hebben, gericht op verstoring van maatschappelijke processen of het ondermijnen van vertrouwen in instituties. Ook speelt hierin afhankelijkheid een rol. De gemeente kan de eigen informatiebeveiliging op orde hebben, maar door kwetsbaarheden bij externe leveranciers toch geraakt worden door incidenten, zogenoemde ‘supply-chain attacks’. Op dit moment laten de interne registraties geen (significante) toename zien van aanvallen specifiek gericht op de gemeentelijke organisatie. Het ontbreken van een significante stijging betekent niet automatisch dat het risico beperkt is. Landelijke dreigingsbeelden laten een toenemende dreiging richting overheden zien, mede door hybride/statelijke dreigingen en supply-chain risico’s.

De verantwoordingsdocumenten laten zien dat de informatiebeveiliging in de periode 2023–2025 een ontwikkelopgave is gebleven. In het FG-jaarverslag 2023 staat dat de gemeente stappen heeft gezet, maar ook dat zij voor een gemeente van deze omvang meer ambitie mag tonen⁹. De FG constateerde dat er in 2023 nog geen goed incident responseplan was om een cybercrisis het hoofd te bieden, dat kritieke processen nog niet waren geïnventariseerd en dat daardoor ook nog geen goed continuïteitsplan was opgesteld. In 2025 is zichtbaar dat de aanpak professionaliseert. In de accountantscontrole van 2025 staat dat er in het voorjaar van 2025 sprake was van personele onderbezetting binnen het team Informatiebeveiliging, maar dat sinds de zomer van 2025 met een nieuwe CISO en ISO is gestart met het opnieuw inrichten van processen, het opstellen van beleid, risicoanalyses en een roadmap voor verbetering van de informatiebeveiliging ¹⁰. Het ontbreken van een volledig uitgewerkt incident response- en continuïteitsplan blijft een belangrijk aandachtspunt.

⁹ <https://alphenaandenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/2c5fa6e5-6ba3-454f-9a8e-efccfef4a4a1>

¹⁰ <https://alphenaandenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/6aa07787-b17f-4d9f-9966-1f91c46cd42c>

Kernconclusie

Digitale veiligheid is in de periode 2023–2026 verder uitgegroeid tot een structureel veiligheidsvraagstuk. Voor de interne organisatie betekent dit dat digitale veiligheid zich ontwikkelt van een ondersteunend bedrijfsvoeringsonderwerp naar een strategisch veiligheids- en continuïteitsvraagstuk voor de gehele organisatie.

De lokale cijfers laten zien dat online fraude en oplichting het grootste zichtbare probleem vormen. Tegelijkertijd blijkt dat de eigen informatiebeveiliging in ontwikkeling is, maar nog niet volledig zijn geborgd. Richting het IVB 2027–2030 behelst dit twee sporen: versterking van digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers én verdere ontwikkeling van de gemeentelijke cyberweerbaarheid, door bijvoorbeeld de implementatie van een Business Continuity Plan om de kritieke processen in kaart te brengen.

4.2 Veilig Ondernemen

Een veilig ondernemersklimaat vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de economische vitaliteit en aantrekkelijkheid van de gemeente. Ondernemers moeten hun activiteiten kunnen uitvoeren in een omgeving waarin criminaliteit, overlast en onveiligheid zoveel mogelijk worden voorkomen en beperkt. De gemeente, politie, ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren spelen ieder een rol in het signaleren, voorkomen en aanpakken van veiligheidsproblemen.

Winkelgebieden

Binnen winkelgebieden doen zich verschillende vormen van criminaliteit voor, waarbij met name winkeldiefstal en inbraak een belangrijke rol spelen. Deze delicten hebben directe financiële gevolgen voor ondernemers en kunnen daarnaast leiden tot een verminderd gevoel van veiligheid bij zowel ondernemers als bezoekers.

Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen kennen uiteenlopende veiligheidsvraagstukken. In dit hoofdstuk ligt de focus op vermogensdelicten zoals diefstallen, inbraken en overvallen bij bedrijfspanden. Deze vormen van criminaliteit kunnen aanzienlijke schade veroorzaken voor ondernemers en hebben daarnaast invloed op het veiligheidsgevoel op en rondom bedrijventerreinen.

De mate waarin deze criminaliteit voorkomt, wordt mede beïnvloed door omgevingsfactoren. Aspecten zoals beperkte sociale controle, de aanwezigheid van anonieme terreinen en tekortkomingen in verlichting en inrichting kunnen het risico op criminaliteit vergroten.

De gemeente telt 10 bedrijventerreinen. Deze bedrijventerreinen zijn belangrijk voor werkgelegenheid, innovatie en groei, en de helft van alle banen binnen de gemeente is direct

of indirect is gekoppeld aan één van deze bedrijventerreinen. Het gaat onder meer om De Schans 1 en 2, Heimanswetering, Hoogewaard, Hoorn-West, ITC-terrein inclusief PCT, Molenwetering, Rijnhaven, Steekterpoort en Verbreepark. Deze terreinen genereren jaarlijks bijna € 1,5 miljard aan waarde, circa 45% van het Alphenense bruto gemeentelijk product ¹¹.

Uitgaan

Het uitgaansleven draagt bij aan de levendigheid en sociale dynamiek binnen de gemeente. Horecavoorzieningen vervullen een belangrijke functie als ontmoetingsplek en dragen bij aan het culturele en sociale klimaat. Tegelijkertijd kunnen zich rondom uitgaansgebieden veiligheidsvraagstukken voordoen, zoals overlast, geweld en vernielingen. Alcohol- en drugsgebruik spelen hierbij regelmatig een rol.

Binnen Alphen aan den Rijn concentreert het uitgaansleven zich met name in de Julianastraat in de kern Alphen aan den Rijn. In dit gebied bevinden zich diverse horecagelegenheden, waardoor sprake is van een clustering van bezoekers. Na de periode van de coronamaatregelen is het uitgaansleven weer op gang gekomen.

Buitengebieden

Het buitengebied is relevant door agrarische bedrijven, kwekerijen, opslaglocaties, loodsen, en afgelegen wegen. Deze kenmerken kunnen kwetsbaar zijn voor ondermijnende criminaliteit, zoals drugsproductie, drugsafvaldumpingen, opslag van illegale goederen, illegale bewoning of arbeidsuitbuiting.

Voor dit veiligheidsveld is het buitengebied dus niet alleen een thema van ondermijning, maar ook van ondernemersveiligheid: agrarische ondernemers en bedrijven kunnen te maken krijgen met benadering door criminelen, verhuurverzoeken, dumping van afval, diefstal of intimidatie.

Evenementenveiligheid

Evenementen dragen bij aan de levendigheid, aantrekkingskracht en sociale samenhang. Tegelijkertijd brengen zij, met name bij grotere of risicovolle evenementen, (uiteenlopende) veiligheidsrisico's met zich mee. De verantwoordelijkheid voor een veilig verloop ligt primair bij de organisator, terwijl de gemeente kaders stelt via vergunningverlening en toezicht houdt

¹¹ <https://www.zuid-holland.nl/publish/besluitenattachments/150kv-station-barrepolder-en-behoefteonderbouwing-bedrijventerrein-prinsenschouw/def-stec-groep-behoefteraming-bedrijventerreinen-alphen-aan-den-rijn-ivm-150kv-b.pdf>

op de naleving daarvan. Bij grotere incidenten kan de coördinatie komen te liggen bij de hulpdiensten.

De risico's gaan onder meer om vraagstukken rondom crowd management, brandveiligheid, verstoringen van de volksgezondheid en mogelijke geweldsincidenten in of rondom het evenemententerrein. Daarnaast kunnen evenementen impact hebben op de openbare orde en de directe leefomgeving, bijvoorbeeld door geluidsoverlast of drukte in de openbare ruimte.

Huidige aanpak

De aanpak voor Veilig Ondernemen richt zich zowel op het voorkomen van criminaliteit en overlast, als op het versterken van de weerbaarheid van ondernemers en het verbeteren van de fysieke en sociale veiligheid in verschillende gebieden. De gemeente heeft een ondernemersloket en 5 accountmanagers voor ondernemers, die aanspreekpunt zijn voor bedrijven en ondernemers ¹².

Voor de aanpak van veiligheidsvraagstukken in winkelgebieden en bedrijventerreinen wordt gebruikgemaakt van samenwerkingsstructuren, zoals het Platform Veilig Ondernemen (PVO). Binnen dit platform werken gemeente, politie, ondernemers en andere betrokken partijen binnen een specifiek bedrijventerrein samen aan het verbeteren van de veiligheid. In 2025 is er bijvoorbeeld een PVO-project gestart op het bedrijventerrein ITC in Hazerswoude-Dorp.

Op het gebied van repressieve maatregelen, wordt op bedrijventerrein ingezet op een meer gerichte en integrale aanpak, onder andere door het uitvoeren van gezamenlijke analyses én controles met partners zoals het HEIT (Haags Economisch Interventie Team) en het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertisecentrum). Deze samenwerking richt zich op het signaleren en tegengaan van ondermijnende criminaliteit, zoals illegale activiteiten in bedrijfspanden. Bij het aantreffen van strafbare feiten kunnen er zowel strafrechtelijke als bestuurlijke maatregelen genomen worden. In 2024 zijn bijvoorbeeld na drugsvondsten 4 bedrijfspanden gesloten¹³.

In het uitgaansgebied, met name in de Julianastraat, wordt ingezet op het onderhouden van warme contacten met de horecaondernemers. Wanneer horecaondernemers in overtreding gaan, kunnen er sancties opgelegd worden. De horeca-aanpak is vastgelegd in de sanctietabel

¹² <https://www.alphenaandenrijn.nl/Ondernemen>

¹³ <https://alphenaandenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/e699fdaa-9277-4a01-baf2-d7d6d2719491>

horeca Alphen aan den Rijn 2023 ¹⁴. Daarnaast vormt het cameratoezicht ook een belangrijk instrument, waarmee toezicht kan worden gehouden op de openbare ruimte en incidenten sneller kunnen worden gesignaleerd en opgevolgd. Er hangen op dit moment vier camera's in de Julianastraat om toezicht te houden op het horecagebied.

Ten aanzien van evenementenveiligheid wordt gewerkt met een risicogerichte benadering. Voor risicovolle evenementen worden voorbereidende overleggen en zogenoemde 'doorleefsessies' georganiseerd, waarbij gemeente, hulpdiensten en organisatoren risico's in kaart brengen en gezamenlijk scenario's doorlopen. Op basis hiervan worden maatregelen en voorwaarden opgesteld, afgestemd op het evenement. Daarnaast leveren hulpdiensten advies bij vergunningaanvragen, zodat veiligheid vanaf de voorbereiding integraal wordt meegenomen.

Trends en ontwikkelingen

De politiecijfers een gemengd beeld zien. Winkeldiefstal stijgt in 2024 naar 318 registraties, maar daalt in 2025 naar 282. Daarmee ligt het niveau in 2025 iets lager dan in 2023. Omgerekend gaat het om een daling van 2,5 naar 2,4 per 1.000 inwoners. Bij diefstal/inbraak bij bedrijven en instellingen is sprake van een piek in 2024. Het aantal registraties stijgt van 42 in 2023 naar 64 in 2024, en daalt vervolgens naar 48 in 2025. Het niveau in 2025 ligt nog wel hoger dan in 2023.

Uit gesprekken met professionals blijkt dat er sprake is van een verdere versterking is van de regionale samenwerking tussen partners. Gemeenten, politie en organisaties zoals het RIEC en het HEIT werken steeds intensiever samen, met name op het gebied van ondermijning en veiligheid op bedrijventerreinen. Deze samenwerking heeft nog wel potentie om nog verder benut te worden.

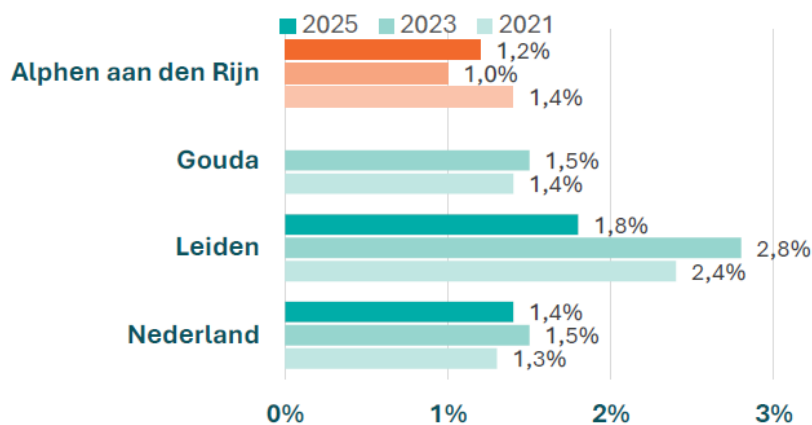
Ook speelt – zoals benoemd in het veiligheidsveld Digitale Veiligheid – de verdere digitalisering van de samenleving ook binnen dit domein een rol. Ondernemers kunnen steeds vaker te maken met digitale vormen van criminaliteit, zoals fraude en cyberaanvallen, die directe impact kunnen hebben op hun bedrijfsvoering. Hierdoor verschuift het veiligheidsvraagstuk van een puur fysieke naar een gecombineerde fysieke en digitale dimensie.

De ervaren overlast van horeca blijft relatief beperkt. Uit de Veiligheidsmonitor 2025 blijkt dat hinder van horecagelegenheden volgens 4,9% van de inwoners wel eens in de buurt voorkomt;

¹⁴ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR699919>

in 2023 was dit 4,2%. Het aandeel inwoners dat hiervan veel overlast ervaart is 1,2%, tegenover 1,0% in 2023. Deze verschillen zijn niet significant.

Relevant voor veilig ondernemen en ondermijning zijn de nieuwe (per 2025) signaleringsindicatoren in de Veiligheidsmonitor. Zo geeft 20,8% van de inwoners aan dat winkels, horeca of bedrijven waar bijna nooit klanten komen maar die wel blijven bestaan, in de buurt voorkomen of worden vermoed. Daarnaast noemt 8,2% bedrijven waar alleen contant kan worden betaald, 9,0% horecagelegenheden waar criminelen elkaar ontmoeten en 3,0% locaties waar illegaal gekokt wordt. Voor deze indicatoren is geen vergelijking met 2023 beschikbaar. Deze cijfers zijn geen direct bewijs van criminele activiteiten, maar geven wel inzicht in de mate waarin inwoners verdachte situaties in hun omgeving herkennen of vermoeden.

Figuur 2. Overlast van horeca per gebied (percentage ervaart zelf veel overlast) uit de Veiligheidsmonitor

Een ontwikkeling gesignaleerd vanuit de hulpdiensten en gemeente is de toenemende impact van weersomstandigheden op de veiligheid bij evenementen. Door klimaatverandering komen extremere weersituaties, zoals hitte, natuurbranden, hevige neerslag en storm, vaker voor. In de vergunningverlening wordt hier nadrukkelijker aandacht voor gevraagd, door bijvoorbeeld professionelere weersmonitoring.

Kernconclusie

De gemeente werkt voor Veilig Ondernemen samen met ondernemers, politie, PVO, HEIT, RIEC en hulpdiensten. Deze samenwerking krijgt onder meer vorm op bedrijventerreinen, horecagebieden en bij evenementen. De inzet richt zich zowel op preventie en weerbaarheid als op repressieve en bestuurlijke maatregelen wanneer strafbare feiten of ondermijnende activiteiten worden aangetroffen.

Het cijferbeeld is gemengd. Winkeldiefstal ligt in 2025 iets lager dan in 2023, terwijl diefstal en inbraak bij bedrijven en instellingen in 2024 een duidelijke piek laat zien en in 2025 nog steeds hoger ligt dan in 2023.

De Veiligheidsmonitor 2025 laat zien dat ervaren horecaoverlast beperkt blijft en niet significant is toegenomen. Wel zijn de nieuwe signaleringsindicatoren rond verdachte situaties relevant. Een deel van de inwoners herkent of vermoedt situaties zoals bedrijven waar nauwelijks klanten komen maar die blijven bestaan, bedrijven waar alleen contant kan worden betaald, horecagelegenheden waar criminelen elkaar ontmoeten of locaties waar illegaal gegokt wordt. Deze signalen vormen geen direct bewijs van ondermijning, maar onderstrepen het belang van een goede informatiepositie, meldingsbereidheid en gebiedsgerichte samenwerking met ondernemers en partners.

4.3 Jeugd en Veiligheid

Jongeren bevinden zich in een levensfase waarin zij zich ontwikkelen, grenzen verkennen en beïnvloedbaar zijn door hun omgeving. Dit brengt kansen met zich mee, maar ook risico's op het gebied van overlast, middelengebruik en (jeugd)criminaliteit. Tegelijkertijd zijn jongeren zelf ook regelmatig slachtoffer van onveiligheid, bijvoorbeeld in de vorm van pesten, online intimidatie of uitbuiting. De veiligheidsvraagstukken binnen dit domein zijn minder plaatsgebonden, maar komen op diverse plekken tot uiting zoals de openbare ruimte, school of sportverenigingen.

Jeugdoverlast

Jeugdoverlast kan bestaan uit rondhangen, geluidsoverlast, vernieling, intimiderend gedrag, overlast rond winkelgebieden, schoolomgevingen, sportlocaties of pleinen. Niet elke melding van jeugdoverlast gaat over een strafbaar feit, maar herhaalde overlast kan wel het veiligheidsgevoel van inwoners aantasten.

Jeugdcriminaliteit

Jeugdcriminaliteit kent verschillende verschijningsvormen en kan variëren van relatief lichte delicten, zoals kleine vermogensdelicten, tot meer ernstige strafbare feiten. Aan jeugdcriminaliteit liggen vaak meerdere factoren ten grondslag. Groepsdruk, problematiek binnen het gezin, schooluitval en een gebrek aan perspectief kunnen bijdragen aan het ontstaan en voortduren van crimineel gedrag.

Jeugd, Alcohol en Drugs

Middelengebruik onder jongeren vormt een belangrijk aandachtspunt binnen het domein jeugd en veiligheid. Het gebruik van alcohol en drugs brengt risico's met zich mee voor zowel de gezondheid als de veiligheid van jongeren en kan daarnaast bijdragen aan overlast in de openbare ruimte.

In sommige gevallen hangt middelengebruik samen met betrokkenheid bij criminaliteit, bijvoorbeeld in de vorm van bezit, handel of onder invloed gepleegde delicten.

Veilig in en om de school

Scholen vormen een belangrijke omgeving voor jongeren en zijn tevens een cruciale vindplaats voor het signaleren van problematiek. Veiligheid in en rond scholen heeft betrekking op verschillende thema's, waaronder pesten, (fysiek en verbaal) geweld en middelengebruik.

Daarnaast spelen ook factoren buiten het schoolgebouw een rol, zoals overlast in de directe omgeving, verkeersveiligheid en groepsgedrag van jongeren. Incidenten op of rondom schoollocaties kunnen bijdragen aan gevoelens van onveiligheid bij leerlingen, personeel en ouders.

Digitale leefwereld

Jongeren brengen een aanzienlijk deel van hun tijd door in de digitale wereld. Online platforms en sociale media bieden mogelijkheden voor contact, ontspanning en ontwikkeling, maar brengen tegelijkertijd ook risico's met zich mee. Zo kunnen jongeren te maken krijgen met cyberpesten, online ronselen en blootstelling aan schadelijke of ongewenste content. De grens tussen de online en offline leefwereld is steeds minder scherp. Online interacties kunnen directe gevolgen hebben voor het welzijn van jongeren en hun gedrag in de fysieke omgeving.

Huidige aanpak

Binnen het domein jeugd en veiligheid staat vroegsignalering en het gezamenlijk oppakken van casuïstiek centraal. Alphen aan den Rijn werkt met een convenant preventie, zorg en veiligheid op en rond school ¹⁵. Dit convenant is gericht op samenwerking tussen voortgezet, speciaal en middelbaar beroepsonderwijs én preventie-, zorg- en veiligheidspartners. De gedachte achter het convenant is dat jongeren verschillende leefwerelden hebben — thuis, wijk, sportvereniging, digitale wereld en school — en dat dit belangrijke plekken zijn waar

¹⁵ <https://alphenaanndenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/06492078-3a6a-4703-aa52-b08a60427b60>

signalen van problematiek en onveiligheid vroeg zichtbaar kunnen worden. Dit convenant faciliteert onderlinge afstemming en informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen.

De gemeente voert via Team Leerlingzaken wettelijke taken uit rond leerplicht en kwalificatieplicht. Het jaarverslag leerplicht 2024-2025 geeft aan dat het team samenwerkt met scholen, ouders, jeugdhulp en andere partners om het recht op onderwijs te waarborgen en jongeren perspectief te bieden. Het jaarverslag benoemt dat preventie en samenwerking vruchten afwerpen en dat de cijfers stabiliteit en lichte verbeteringen laten zien ¹⁶. In de aanpak wordt samengewerkt met onder andere het Centrum voor Jeugd en Gezin, het Jeugd Preventie Team, GGZ, Veilig Thuis, het Mentorproject en jeugd- en jongerenwerk.

Preventie vormt een belangrijk onderdeel van de aanpak binnen dit domein. Er worden diverse interventies ingezet die zich richten op het vergroten van weerbaarheid en het voorkomen van risicogedrag. Voorbeelden hiervan zijn programma's gericht op (digitale) weerbaarheid, zoals HackShield, voorlichtingen via HALT en programma's zoals Dealbreakers. In 2025 is voor het eerst gewerkt met een HALT-loket tijdens het Zomerspektakel evenement. Hierbij hebben minderjarigen die alcohol aan het consumeren waren rondom het terrein, direct naar het loket gebracht voor een gesprek en een HALT-maatregel. Met versterkingsgelden worden trainingen op scholen gegeven om online radicalisering en ronselen tegen te gaan en docenten leren te signaleren.

Daarnaast spelen jongerenwerk en andere maatschappelijke partners een belangrijke rol in het bereiken en begeleiden van jongeren, met name in de leefwereld van jongeren zelf. Jongerenwerk vervult een rol in preventie, contact leggen met jongeren, begeleiding en het organiseren van activiteiten¹⁷. Een concreet voorbeeld van preventieve inzet is zichtbaar geweest rond de jaarwisseling 2023 – 2024. In de kerstvakantie en op oudejaarsdag organiseerde Participe activiteiten zoals zaalvoetbal, videogames en andere activiteiten in onder meer Boskoop, Alphen Noord en het Rode/Groene Dorp. Op oudejaarsdag bezochten ruim 250 jongeren deze activiteiten.

Het Jeugd Preventie Team is een belangrijke schakel op het snijvlak van jeugd, zorg en veiligheid. Het JPT wordt via een zorgmelding door de politie ingeschakeld om te beoordelen of een jongere risico loopt af te glijden richting jeugdcriminaliteit. Het JPT biedt kortdurende intensieve trajectbegeleiding aan jongeren die in aanraking zijn gekomen met de politie en

¹⁶ <https://alphenaandenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/6e3ef036-ef63-4df5-8e4b-139e9b806229>

¹⁷ <https://www.participealphen.nu/jongeren/jongeren>

vatbaar zijn voor afglijden richting criminaliteit ¹⁸. Deze aanpak is relevant omdat niet iedere jongere die overlast veroorzaakt of in aanraking komt met politie gebaat is bij een strafrechtelijke route. Bij een deel van de jongeren is juist snelle, preventieve begeleiding nodig om herhaling, schooluitval of verdere criminalisering te voorkomen

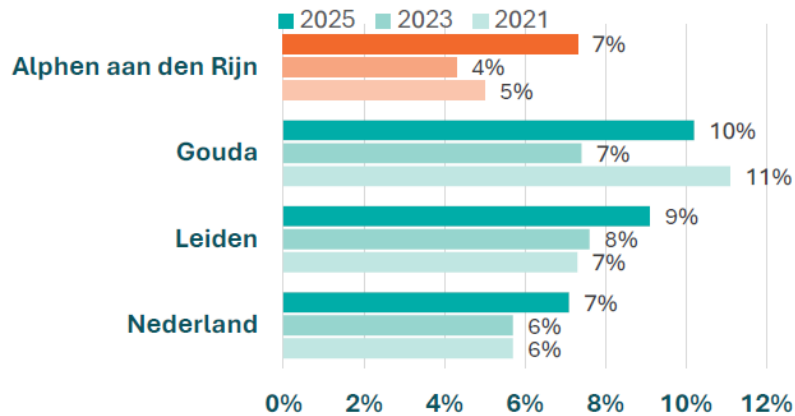
Trends en ontwikkelingen

Binnen het domein jeugd en veiligheid is zichtbaar dat de aard en dynamiek van de problematiek veranderen en complexer worden. Een algehele ontwikkeling is dat jongeren op steeds jongere leeftijd (kunnen) afglijden richting risicogedrag en criminaliteit. Deze ontwikkeling hangt nauw samen met de groeiende invloed van de digitale leefwereld, waarin jongeren zich een groot deel van hun tijd bevinden. Jongeren bewegen zich in digitale netwerken waar toezicht beperkt is en waar zij in aanraking kunnen komen met risicovol gedrag, zoals online delicten of criminele beïnvloeding. Tegelijkertijd is het zicht op deze online leefwereld nog beperkt, zowel lokaal als bij ketenpartners. Hierdoor ontstaat een informatieachterstand, terwijl juist de digitale component belangrijker wordt binnen dit domein. In de Veiligheidsmonitor geeft bijvoorbeeld 6,2% van de inwoners aan zeker te weten of te vermoeden dat kinderen of jongeren illegale klusjes doen voor criminelen. Voor dit cijfer is geen vergelijking met 2023 beschikbaar.

De politiecijfers laten zien dat jeugdoverlast van 2023 naar 2024 toeneemt, maar in 2025 stabiel blijft. In 2023 registreerde de politie 475 meldingen overlast jeugd in Alphen aan den Rijn. In 2024 betrof dit 573 meldingen van overlast, en in 2025 578 meldingen.¹⁹. Omgerekend betekent dit een stijging van 4,2 naar 5,0 meldingen per 1.000 inwoners. Daarmee is jeugdoverlast een duidelijke stijger in de lokale politiecijfers. Het regionale politiebeeld ondersteunt de waarneming dat jeugdoverlast toeneemt. De politie Eenheid Den Haag beschrijft dat jeugdoverlast na de coronapiek fors daalde, maar in 2024 weer licht toenam en in de eerste acht maanden van 2025 sterker doorzette.

¹⁸ <https://zvvhm.nl/hulp-van/jeugdpreventieteam-jpt>

¹⁹ <https://eengezonderhollandsmidden.nl/mosaic/dashboardthemas/tussenpaginas/veiligheid/overlast>

Figuur 3. Overlast van rondhangende jongeren (percentage ervaart zelf veel overlast) uit de Veiligheidsmonitor

De politie Eenheid Den Haag signaleert verder een algemene trend (niet specifiek voor Alphen aan den Rijn) dat het aandeel minderjarige verdachten én slachtoffers van diefstal met geweld stijgt. Daarbij spelen intimidatie, vernedering, filmen en online delen een grotere rol.²⁰ Verder zien zij een trend waarin minderjarig fysiek geweld dat slachtoffers en daders in veel gevallen bekenden van elkaar zijn en dat er vaak een online component is, vooral in de vorm van filmen en delen van video's op sociale media.

Kernconclusie

Binnen het veiligheidsveld jeugd en veiligheid is de afgelopen jaren sprake van een van een verschuivend beeld, waarbij de online component een steeds belangrijkere factor wordt. De stijging van jeugdoverlast is een duidelijke stijging in de lokale politiecijfers, alhoewel deze een positiever beeld laten zien dan de vergelijkingsgemeenten.

4.4 Zorg en Veiligheid

Veiligheidsvraagstukken en sociale problematiek zijn vaak nauw met elkaar verweven en kunnen niet los van elkaar worden aangepakt. Thema's zoals onbegrepen gedrag, jeugdcriminaliteit, mensenhandel en geweld in afhankelijkheidsrelaties vragen om

²⁰ <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/nieuws/2025/oktober/3850d9a5-1f61-42a4-a67a-665251540641.pdf>

gezamenlijke regie en samenwerking tussen gemeenten, zorginstellingen en partners zoals politie en Openbaar Ministerie.

Overlast van personen met onbegrepen gedrag

Overlast door personen met onbegrepen of verward gedrag is één van de meest zichtbare thema's binnen zorg en veiligheid. Het gaat om situaties waarin iemand gedrag vertoont dat door de omgeving als verontrustend, onveilig of overlast gevend wordt ervaren. Dat kan samenhangen met bijvoorbeeld psychische problematiek, dementie, verslaving, dakloosheid, vereenzaming of een combinatie daarvan.

Maatschappelijke onrust en radicalisering

Gemeenten krijgen in toenemende mate te maken met maatschappelijke onrust en spanningen die zich uiten in de fysieke wereld, soms een verlengstuk vanuit de digitale wereld. Dit kan zich manifesteren in de vorm van demonstraties maar in meer extremere gevallen ook in extremisme, radicalisering of zelfs terrorisme. Daarnaast is er aandacht voor groepen die zich afkeren van de overheid en instituties, zoals zogenoemde 'soevereinen' of 'autonomen', wat kan leiden tot spanningen in de relatie tussen inwoners en overheid.

Huiselijk geweld, kindermishandeling en femicide

Huiselijk geweld is een ernstig en vaak verborgen probleem dat grote impact heeft op slachtoffers en hun directe omgeving. Het kan uiteenlopen van psychisch en emotioneel geweld tot fysiek geweld en in de meest extreme gevallen leiden tot femicide. De problematiek kenmerkt zich vaak door een langdurig en herhalend karakter, waardoor tijdige signalering en interventie van groot belang zijn.

Huidige aanpak

De huidige aanpak van zorg en veiligheid is opgebouwd uit lokale regie en regionale ondersteuning. De aanpak vindt plaats in samenwerking met onder meer politie, Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden, Veilig Thuis, Centrumgemeente Leiden, Meldpunt Zorg en Overlast, GGD, GGZ, woningcorporaties, sociaal domein, jeugdpartners, onderwijs en maatschappelijke organisaties ²¹.

Een centrale rol binnen deze aanpak is belegd bij het Zorg- en Veiligheidshuis, waar de procesregie ligt voor complexe en domeinoverstijgende casuïstiek. Ook zijn de teams van

²¹ <https://wijzijnhecht.nl/wp-content/uploads/sites/2/2024/10/Infographic-Zorg-en-Veiligheid-2024-DEF.pdf>

Veilig Thuis, Meldpunt Zorg en Overlast en het Crisis Interventieteam (CIT) hier ondergebracht. Binnen het ZVH werken partners uit het zorg- en veiligheidsdomein samen aan een integrale aanpak voor personen en huishoudens waar sprake is van meervoudige problematiek. De regionale samenwerking wordt door de professionals als zeer belangrijk ervaren, mede vanwege de benodigde schaal, expertise en informatiepositie.

Het Meldpunt Zorg en Overlast is bedoeld voor zorgen over mensen die zelf geen hulp vragen of bij wie problemen zich uiten in overlast, vervuiling, vereenzaming, dreigende dakloosheid, financiële problemen of onbegrepen gedrag. Het meldpunt geeft advies en kan helpen situaties te doorbreken waarin betrokkenen er zelf niet meer uitkomen ²². Voor Alphen aan den Rijn is dit meldpunt belangrijk omdat het een laagdrempelige ingang biedt vóórdát een situatie escaleert.

Op landelijk niveau wordt ingezet op een meer samenhangende en toekomstbestendige aanpak omtrent huiselijk geweld. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten hanteert hierbij drie samenhangende pijlers. De eerste pijler richt zich op veiligheid in de directe leefomgeving, met nadruk op het tijdig signaleren van geweld en het bieden van bescherming tegen (ex-)partnergeweld, stalking en psychisch geweld. De tweede pijler betreft veiligheid in de publieke ruimte, zodat met name vrouwen zich vrij en veilig kunnen bewegen, zowel fysiek als online, en binnen werk- en verenigingsverbanden. De derde pijler richt zich op veiligheid binnen het openbaar bestuur, waarbij het van belang is dat vrouwelijke bestuurders en politici hun functie kunnen uitoefenen zonder intimidatie of bedreiging. De regionale aanpak huiselijk geweld is vastgelegd in de Regiovisie Huiselijk Geweld Hollands Midden 2024-2028 ²³.

Op het gebied van maatschappelijke onrust, polarisatie en extremisme wordt eveneens regionaal samengewerkt. In samenwerking met onder andere de gemeente Leiden en landelijke partners wordt gewerkt aan kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering. In het kader van (toekomstige) wetgeving, zoals de PARTA, worden trainingen, workshops en themadagen georganiseerd om de signalerings- en handelingsbekwaamheid van professionals te vergroten. Een van de partners waar de gemeente mee samenwerkt is de NCTV. De NCTV verschaft versterkingsgelden waarmee gemeenteambtenaren en ketenpartners trainingen kunnen volgen in kennisvergroting van fenomenen en het leren signaleren van gedragingen die mogelijk wijzen op radicalisering.

²² <https://zvhhm.nl/hulp-van/meldpunt-zorg-en-overlast-mzo/>

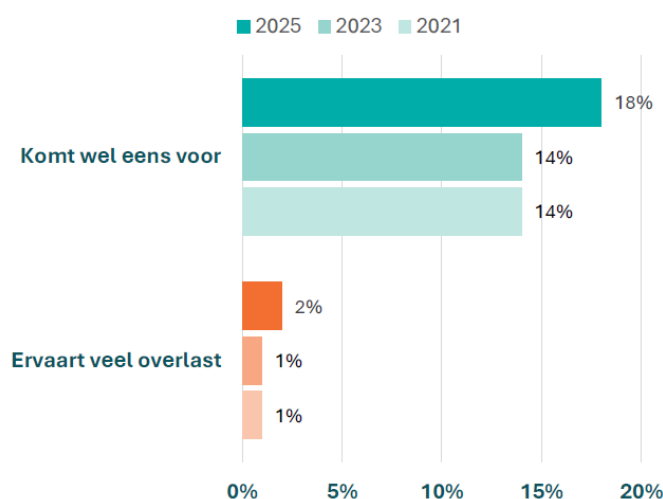
²³ https://cuatro.sim-cdn.nl/grjwb466a1/uploads/2023_regiovisie_aanpak_huiselijk_geweld_hollands_midden_2024-2028_geweld_thuis_samen_aanpakken.pdf?cb=2EAcGk-d

Daarnaast is er sprake van een inzet op de nazorg van ex-gedetineerden. Met een eigen nazorgteam wordt, in samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis, gewerkt aan een goede terugkeer in de samenleving en het voorkomen van recidive. Een intensievere samenwerking met bijvoorbeeld het bedrijfsleven kan hierbij een toegevoegde waarde zijn.

Ook bij woonoverlast en situaties van vervuilde woningen (hoarding) wordt ingezet op een integrale aanpak. Via het meldpunt woonoverlast worden signalen opgepakt en wordt gezocht naar passende oplossingen. Hierbij ligt de nadruk op het voorkomen van escalatie en huisuitzettingen, door een combinatie van ondersteuning, begeleiding en – waar nodig – handhaving.

Trends en ontwikkelingen

Binnen dit domein is sprake van een toenemende complexiteit van casuïstiek. Problematiek wordt zwaarder en raakt vaker meerdere leefgebieden tegelijkertijd. Dit hangt onder andere samen met een afname van preventieve voorzieningen, waardoor signalen minder vroegtijdig worden opgepakt en situaties vaker escaleren voordat interventie plaatsvindt. Binnen het veiligheidsveld Zorg en Veiligheid is de stijging van personen met onbegrepen gedrag de meest duidelijke ontwikkeling. Het aantal incidenten stijgt van 699 in 2023 naar 762 in 2025. Omgerekend gaat het om een stijging van 6,1 naar 6,6 incidenten per 1.000 inwoners. Het gaat nadrukkelijk om incidenten, niet om unieke personen. Eén persoon kan dus meerdere meldingen veroorzaken.

Figuur 4. Overlast door verwarde personen (percentage komt weleens voor in de buurt, ervaart veel overlast) uit de Veiligheidsmonitor

In 2025 geeft 18,3% van de inwoners aan dat overlast door verwarde personen in de buurt wel eens voorkomt. In 2023 was dit 13,5%. Ook het aandeel inwoners dat hiervan zelf veel overlast ervaart stijgt, van 1,2% naar 2,2%. Beide ontwikkelingen zijn significant negatief. Ook uit gesprekken met de politie blijkt dat steeds meer van het werk meldingen die te maken hebben met personen met onbegrepen gedrag.

Daarnaast zien professionals dat gebeurtenissen elders in het land, of in de wereld, invloed kunnen hebben op de lokale veiligheidssituatie. Internationale spanningen en maatschappelijke thema's kunnen doorwerken op lokaal niveau en kunnen bijdragen aan polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust. Het tijdig signaleren van dergelijke ontwikkelingen is van belang, maar vraagt om een goede informatiepositie en samenwerking met ketenpartners, aangezien signalen vaak buiten het directe zicht van de overheid ontstaan. Het is van belang dat inwoners zich vrij en veilig kunnen uiten over onderwerpen die hen raken. Tegelijkertijd vraagt dit van de gemeente een zorgvuldige afweging tussen het waarborgen van grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en demonstratie, en het handhaven van de openbare orde en veiligheid..

Verder is er toenemende aandacht voor de bereikbaarheid en beschikbaarheid van ketenpartners buiten reguliere kantoortijden. Incidenten waarbij zorg nodig is, beperken zich niet tot kantooruren, terwijl de huidige inrichting van capaciteit hier nog niet altijd op aansluit. Dit vraagt mogelijk om een heroverweging van organisaties en hun bereikbaarheid, bijvoorbeeld door het inrichten van (aanvullende) piketdiensten of andere vormen van 24/7 inzetbaarheid. Ook ligt er druk op de gemeente Leiden als centrumgemeente, als het gaat om bijvoorbeeld crisisopvang. Er is al langere tijd de wens om ook in Alphen aan den Rijn crisisopvangplekken voor mensen met zorgbehoeften te realiseren.

Tegelijkertijd wordt verwacht dat landelijke ontwikkelingen, zoals mogelijke afname van specifieke versterkingsgelden van de NCTV, gericht op het tegengaan van radicalisering en extremisme, een grotere druk legt op lokale en regionale inzet.

Kernconclusie

De huidige aanpak is opgebouwd uit lokale regie en regionale ondersteuning, met een belangrijke rol voor partners zoals politie, het Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden, Veilig Thuis, het Meldpunt Zorg en Overlast, GGD, GGZ, NCTV, woningcorporaties, jeugdpartners, onderwijs en maatschappelijke organisaties.

De meest duidelijke ontwikkeling is de stijging van incidenten met personen met onbegrepen gedrag. Omgerekend stijgt dit van 6,1 naar 6,6 incidenten per 1.000 inwoners. Ook de Veiligheidsmonitor 2025 bevestigt dat inwoners deze problematiek sterker ervaren: 18,3% van de inwoners geeft aan dat overlast door personen met onbegrepen gedrag in de buurt wel eens voorkomt, tegenover 13,5% in 2023. Het aandeel inwoners dat hiervan veel overlast

ervaat stijgt van 1,2% naar 2,2%. Beide ontwikkelingen zijn significant negatief. Daarnaast blijft huiselijk geweld, stalking en geweld tegen vrouwen een belangrijk aandachtspunt.

4.5 Fysieke veiligheid

Het veiligheidsveld fysieke leefomgeving / fysieke veiligheid gaat over risico's in de fysieke omgeving die kunnen leiden tot letsel, schade, ontwrichting of crisis. Dit veiligheidsveld onderscheidt zich van klassieke openbare orde en criminaliteit doordat het niet primair gaat om opzettelijk normoverschrijdend gedrag, maar om risico's die voortkomen uit inrichting van de leefomgeving, infrastructuur, bedrijvigheid, klimaat, mobiliteit, vitale voorzieningen en menselijk gedrag. De maatschappelijke weerbaarheid is ook in toenemende mate afhankelijk is van digitale continuïteit, beschikbaarheid van vitale systemen en cyberweerbaarheid van overheden en ketenpartners.

Brandveiligheid

Brandveiligheid omvat zowel het voorkomen van branden als het effectief bestrijden ervan wanneer zich een incident voordoet. Dit vraagt om een samenhangende inzet van preventieve maatregelen, toezicht en repressieve capaciteit. Binnen dit vraagstuk wordt samengewerkt tussen gemeente, Veiligheidsregio Hollands Midden en de Omgevingsdienst Midden Holland om risico's te beperken en de gevolgen van branden zo veel mogelijk te beperken.

Bevolkingszorg

Samen met de hulpdiensten heeft de gemeente een belangrijke rol in de voorbereiding op en bestrijding van crises. Binnen dit kader worden de gemeentelijke taken omschreven als 'bevolkingszorg'. Dit omvat onder meer het opvangen en verzorgen van getroffen en het informeren van inwoners, crisiscommunicatie en nazorg. Bij grotere incidenten vindt de coördinatie plaats binnen de structuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden, waarbij gemeente, brandweer, politie, GHOR en andere partners gezamenlijk optreden.

Het Regionaal Risicoprofiel van de VRHM is bedoeld om risico's in beeld te brengen en vormt een basis voor strategisch beleid en risicocommunicatie richting inwoners²⁴. Voor Alphen aan den Rijn vormen bijzondere objecten, zoals de penitentiaire inrichting, én plant- en dierziekten zoals Xylella bijzondere risico's.

Weerbaarheid

²⁴ <https://www.vrhm.nl/regionaal-risicoprofiel>

Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht krijgt steeds meer landelijke aandacht. Weerbaarheid gaat over het vermogen van inwoners, organisaties, bedrijven en overheden om zich voor te bereiden op verstoringen, de gevolgen ervan te beperken en zo veel mogelijk zelfredzaam te blijven. Maatschappelijke veerkracht richt zich op het vermogen om na een ingrijpende gebeurtenis te herstellen en zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden. Sociale netwerken, onderling vertrouwen, zelfredzaamheid en samenwerking binnen de gemeenschap zijn hierbij belangrijke voorwaarden. Weerbaarheid raakt daarmee aan meer dan alleen veiligheid.

Externe veiligheid/ Omgevingsveiligheid

Risico's rondom gevaarlijke stoffen en andere risicovolle activiteiten vragen om beleid, toezicht en een goede ruimtelijke afweging. Het gaat hierbij onder meer om het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen, maar ook om industriële activiteiten of andere functies die risico's kunnen opleveren voor de omgeving.

Ruimtelijke ordening speelt binnen dit thema een belangrijke rol. Bij nieuwe ontwikkelingen moet tijdig worden afgewogen welke risico's aanwezig zijn en welke functies wel of niet passend zijn in de nabijheid van risicobronnen. Denk bijvoorbeeld aan de ligging van woningen, scholen, zorginstellingen of andere kwetsbare gebouwen ten opzichte van transportroutes, buisleidingen of bedrijven waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van alle verkeersdeelnemers in de openbare ruimte. Deze veiligheid wordt beïnvloed door zowel de inrichting van wegen, fietspaden en kruispunten als door het gedrag van weggebruikers.

Huidige aanpak

De aanpak van fysieke veiligheid is in belangrijke mate georganiseerd in samenwerking met regionale partners, zoals de Veiligheidsregio Hollands Midden en met de Omgevingsdienst Midden-Holland. Bij incidenten kunnen daarnaast specialistische organisaties worden betrokken voor incidentafhandeling, schadebeperking en herstel, zoals netbeheerders, Stichting Salvage en het Rode Kruis.

Binnen de gemeentelijke organisatie vraagt dit onderwerp om afstemming tussen verschillende beleidsterreinen, waaronder openbare orde en veiligheid, vergunningverlening, toezicht en handhaving en ruimtelijke ontwikkeling. Deze interne samenwerking is van belang om veiligheidsrisico's niet pas bij incidenten of in de uitvoeringsfase te adresseren, maar vroegtijdig mee te nemen bij ruimtelijke plannen, vergunningverlening, toezicht en de inrichting van de leefomgeving. In het kader van de Omgevingswet wordt gewerkt aan de

omgevingsvisie en het omgevingsplan. Voor de omgevingsveiligheid wordt sinds 2025 gebruikgemaakt het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Dit register biedt inzicht in risicobronnen zoals activiteiten met gevaarlijke stoffen, buisleidingen en andere risicovolle objecten. Daarnaast registreert het Register kwetsbare gebouwen en locaties, die 'ontvanger' zijn van deze risico's. Voor Alphen aan den Rijn zijn de registraties van risicovolle activiteiten en kwetsbare locaties binnen het REV vergevorderd.

Binnen bevolkingszorg sluit de gemeente aan bij het Regionaal Crisisplan van de Veiligheidsregio Hollands Midden²⁵. De gemeente heeft daarbij een belangrijke rol in onder meer crisiscommunicatie, opvang en verzorging van getroffen en bestuurlijke bevoegdheden benutten en de nafase. Binnen de Veiligheidsregio, wordt er met de crisisorganisatie nauw samengewerkt binnen het cluster Rijn- en Veenstreek. Dit zijn de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem. Binnen dit cluster worden gezamenlijke oefeningen georganiseerd, is er een gezamenlijke piketdienst voor de Officieren van Dienst Bevolkingszorg en kan er een beroep gedaan worden op elkaars crisisfunctionarissen.

Ook risicocommunicatie maakt onderdeel uit van de aanpak met betrekking tot risico's binnen de fysieke leefomgeving. De website Hollands Midden Veilig is hiervoor een belangrijk instrument²⁶. Via deze website informeert de veiligheidsregio inwoners over wat zij zelf kunnen doen bij risico's zoals brand, overstromingen, extreem weer, gevaarlijke stoffen, uitval van gas, water of stroom. De website wordt ook gebruikt voor publiekscommunicatie tijdens incidenten.

Een opgave voor de komende jaren is het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Deze ontwikkeling wordt versterkt door de veranderde geopolitieke context en de afhankelijkheid van vitale voorzieningen en digitale systemen. Weerbaarheid raakt aan meer dan veiligheid alleen. Het gaat ook om het waarborgen van vitale processen en het functioneren van de gemeentelijke organisatie, het beschermen van kwetsbare inwoners en het versterken van de sociale cohesie binnen de gemeenschap. In 2025 hebben alle huishoudens in Nederland het informatieboekje: bereid je voor op een noodsituatie ontvangen. Deze zogenoemde 'Denk Vooruit' campagne maakt deel uit van het versterken van de weerbaarheid en veerkracht ²⁷.

²⁵ <https://www.vrhm.nl/sites/default/files/2025-06/VRHM%20Regionaal%20Crisisplan%20Deel%201%20%28dec%202024%29.pdf>

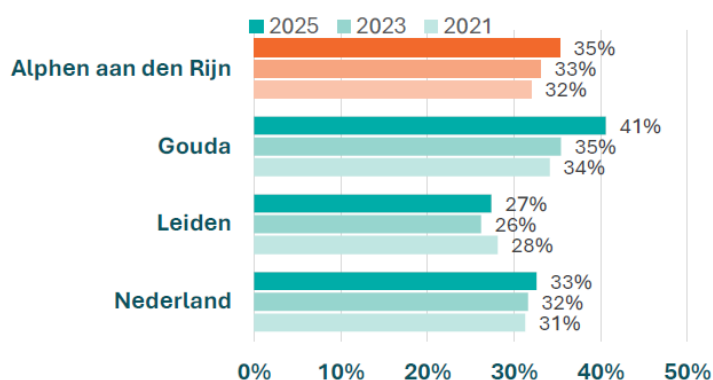
²⁶ <https://hollandsmiddenveilig.nl/>

²⁷ <https://www.denkvooruit.nl/>

De VNG heeft in 2025 de handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau' gepubliceerd.²⁸ Deze handreiking ondersteunt gemeenten bij het treffen van maatregelen ter voorbereiding op langdurige verstoringen en crises. Voor Alphen aan den Rijn ligt hier een ook opgave richting de beleidsperiode 2027 – 2030. De gemeente zal, samen met Veiligheidsregio Hollands Midden en lokale partners, moeten bepalen wat maatschappelijke weerbaarheid concreet betekent voor de eigen gemeente en welke acties in gang gezet moeten worden. De eerste bestuurlijke en ambtelijke sessies binnen de Veiligheidsregio hebben plaatsgevonden om de verdere koers te bepalen.

Ook verkeersveiligheid maakt onderdeel uit van de fysieke leefomgeving. De gemeente beschikt over een Verkeersveiligheidsplan 2021–2026, waarin de belangrijkste verkeersveiligheidsaspecten zijn benoemd en verder worden uitgewerkt²⁹.

In totaal ervaart 35 procent van de inwoners van Alphen aan den Rijn veel verkeersoverlast. Dit is een toename ten opzichte van 2021. Het percentage ligt hoger ten opzichte van het referentiegebied Leiden (27%) en het Nederlands gemiddelde (33%). Inwoners ervaren met name vaker overlast van parkeerproblemen.

Figuur 5. Totale verkeersoverlast per gebied (percentage ervaart zelf veel overlast) uit de Veiligheidsmonitor

Trends en ontwikkelingen

²⁸ <https://vng.nl/publicaties/vng-handreiking-weerbaarheid-en-veerkracht-op-lokaal-niveau>

²⁹ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR654243>

Zoals eerder geschetst, is een belangrijke trend de toenemende aandacht voor maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Niet alleen de overheid, maar ook inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden geacht een rol te spelen in het omgaan met risico's en crises.

Daarnaast worden crises complexer. Incidenten raken vaker meerdere domeinen tegelijk, bijvoorbeeld wanneer extreem weer, uitval van vitale voorzieningen, digitale verstoringen of maatschappelijke onrust samenkomen. Ook ontwikkelingen zoals de toename van elektrische voertuigen, accu's, en zonnepanelen zorgen voor nieuwe en complexere incidenten. Verder is de verwachting dat incidenten waarbij personen met onbegrepen gedrag betrokken zijn, ook invloed zal blijven houden op de fysieke leefomgeving. Personen met onbegrepen gedrag in uiterste gevallen brandgevaarlijke situaties, overlast of incidenten in wooncomplexen en de openbare ruimte veroorzaken.

Ook de verdere implementatie van de Omgevingswet is bepalend voor de manier waarop fysieke veiligheid wordt geborgd. De Omgevingswet biedt kansen om veiligheid vroegtijdig en integraal mee te nemen in ruimtelijke plannen, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarbij is het van belang dat veiligheid niet pas aan het einde van een planproces wordt getoetst, maar vanaf het begin onderdeel is van de ruimtelijke afweging. Het Register Externe Veiligheidsrisico's speelt hierin een ondersteunende rol, doordat het inzicht geeft in risicobronnen en kwetsbare locaties.

Tot slot zal de doorontwikkeling van toezicht en handhaving belangrijk blijven. Nieuwe risico's in de fysieke leefomgeving vragen om voldoende deskundigheid, capaciteit en samenwerking tussen verschillende gemeentelijke disciplines en externe partners. De komende jaren ligt de opgave vooral in het versterken van een integrale aanpak waarin fysieke veiligheid, ruimtelijke ontwikkeling, toezicht en handhaving, nadrukkelijker met elkaar worden verbonden.

Kernconclusie

De komende jaren ligt een belangrijke opgave in het beter verbinden van fysieke veiligheid met ruimtelijke ontwikkeling, vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Omgevingswet biedt hiervoor kansen, omdat veiligheidsrisico's vroegtijdig kunnen worden meegewogen bij ruimtelijke plannen, vergunningen en de inrichting van de leefomgeving.

Ook bevolkingszorg en crisisbeheersing blijven belangrijke onderdelen van fysieke veiligheid. Alphen aan den Rijn sluit aan bij het Regionaal Crisisplan van de Veiligheidsregio Hollands Midden en werkt binnen het cluster Rijn- en Veenstreek samen met Nieuwkoop en Kaag en Braassem. Gezamenlijke oefeningen, een gezamenlijke piketdienst voor Officieren van Dienst Bevolkingszorg en onderlinge inzet van crisisfunctionarissen versterken de voorbereiding op incidenten en crises.

Een belangrijk thema de afgelopen periode is maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht. Door geopolitieke spanningen, afhankelijkheid van vitale voorzieningen en digitale systemen, extreem weer en complexere crises wordt van gemeenten, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meer voorbereiding gevraagd. De landelijke Denk Vooruit-campagne en de VNG-handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau onderstrepen dat gemeenten deze opgave lokaal moeten vertalen naar concrete interventies.

5 Georganiseerde criminaliteit en ondermijning

Georganiseerde criminaliteit en ondermijning vormen een complex en deels verborgen veiligheidsvraagstukken. Het gaat om vormen van criminaliteit waarbij criminele netwerken gebruikmaken van legale structuren, voorzieningen en sectoren. Hierdoor vervaagt de grens tussen de onderwereld en de bovenwereld en kan de integriteit van de samenleving, het openbaar bestuur en het lokale ondernemersklimaat onder druk komen te staan.

Ondermijning kan zich op verschillende manieren manifesteren. Voorbeelden zijn drugscriminaliteit, mensenhandel, witwassen, malafide bedrijvigheid en criminele inmenging in vastgoed of ondernemingen. Ook criminele motorbendes, zogenoemde outlaw motorcycle gangs, kunnen onderdeel zijn van dit bredere ondermijningsbeeld.

Een belangrijk kenmerk van ondermijning is dat criminele activiteiten zich vaak afspelen achter een ogenschijnlijk legale façade. Bedrijven, woningen, loodsen, horecagelegenheden of vastgoedconstructies kunnen worden gebruikt om illegale activiteiten mogelijk te maken of te verhullen. Dit maakt het lastig om de daadwerkelijke omvang van de problematiek volledig in beeld te krijgen.

Drugscriminaliteit en criminele netwerken

Drugscriminaliteit vormt een belangrijk onderdeel van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Het gaat hierbij om de productie, handel, opslag en distributie van verdovende middelen. Deze activiteiten staan zelden op zichzelf en gaan vaak gepaard met andere vormen van criminaliteit.

Criminele netwerken opereren veelal op verschillende schaalniveaus, van lokaal tot aan internationaal, maar maken daarbij gebruik van lokale voorzieningen en kwetsbaarheden. Denk aan loodsen op bedrijventerreinen, schuren in het buitengebied, kwetsbare personen, horecagelegenheden of logistieke structuren.

Vastgoedfraude

Ondermijning krijgt vaak een fysieke plek via vastgoed. Woningen, bedrijfspanden, garages, loodsen, recreatieve locaties of kamers kunnen worden gebruikt voor opslag, handel, productie, illegale prostitutie of witwassen.

Kwetsbare branches

Bepaalde branches en sectoren zijn kwetsbaar voor misbruik door criminele netwerken. Dit kan te maken hebben met kenmerken zoals contante geldstromen, complexe eigendomsconstructies, beperkte transparantie, wisselende bedrijfsactiviteiten of relatief

weinig toezicht. Voorbeelden van kwetsbare branches zijn onder meer horeca, vastgoed, zorg, transport, logistiek. Ook bedrijventerreinen en het buitengebied kunnen kwetsbaar zijn, omdat activiteiten daar minder zichtbaar zijn en sociale controle beperkter kan zijn.

Het bestaan van kwetsbare branches betekent niet dat deze sectoren als geheel verdacht zijn. Wel vraagt het om alertheid op signalen van misbruik en om een goede samenwerking tussen gemeente, ondernemers, toezichthouders, politie en andere partners.

Excessief geweld (waaronder explosies bij woningen en bedrijven)

Excessief geweld vormt een ingrijpend onderdeel van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Het gaat hierbij om ernstige geweldsincidenten, zoals beschietingen, zware mishandelingen, brandstichtingen en het gebruik van explosieven bij woningen, bedrijfspanden of voertuigen. Dergelijke incidenten hebben een grote impact op slachtoffers, omwonenden, ondernemers en het bredere veiligheidsgevoel in de samenleving.

Mensenhandel

Mensenhandel is een vorm van ondermijnende criminaliteit en wordt ook wel aangeduid als moderne slavernij. Slachtoffers worden uitgebuit en kunnen daarbij te maken krijgen met dwang, misleiding, afhankelijkheid en verschillende vormen van geweld. Mensenhandel komt in uiteenlopende vormen voor, zoals seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting.

Weerbaar bestuur

Weerbaar bestuur gaat over het vermogen van bestuurders, ambtenaren, raadsleden en de gemeentelijke organisatie om vrij, veilig en integer hun werk te doen. Ondermijning kan zich richten op het beïnvloeden van besluitvorming, vergunningverlening, toezicht, handhaving, vastgoed, aanbestedingen of publieke opinie.

Weerbaar bestuur betekent dat de gemeentelijke organisatie in staat is om ondermijnende invloeden te herkennen, te voorkomen en hier adequaat op te reageren. Daarbij gaat het onder meer om bewustwording bij bestuurders en medewerkers, duidelijke procedures, zorgvuldig vergunningenbeleid, en het tijdig delen van signalen met partners. Bestuurders, ambtenaren en volksvertegenwoordigers kunnen ook (digitaal) doelwit kunnen worden van intimidatie, phishing, datalekken of beïnvloedingscampagnes.

Huidige aanpak

De gemeente werkt samen met politie, Openbaar Ministerie, belastingdienst, RIEC, omgevingsdiensten, woningcorporaties, ondernemers, en maatschappelijke partners³⁰. Bij ernstige incidenten, zoals beschietingen en explosies, ligt de opsporing bij politie en OM. Het OM meldde bijvoorbeeld in januari 2025 dat in totaal 16 verdachten waren aangehouden in verband met meerdere explosies en beschietingen rond Alphen aan den Rijn en Leiden ³¹.

Een belangrijk onderdeel van de aanpak is het vergroten van kennis en alertheid binnen de gemeentelijke organisatie. Ondernijning kan zich op veel verschillende manieren manifesteren en raakt meerdere gemeentelijke afdelingen. Daarom worden onder andere de afdelingen burgerzaken, het klantcontactcentrum, vergunningverlening, toezicht en handhaving, openbare orde en veiligheid en andere relevante teams betrokken bij het herkennen en doorgeleiden van signalen. Tegelijkertijd wordt ingezet op bewustwording in de samenleving. Inwoners en ondernemers worden gestimuleerd om signalen van ondernijning te herkennen en te melden ³². Communicatiecampagnes zoals aandacht voor Meld Misdaad Anoniem, het benaderen van agrariërs in het buitengebied met informatie over de werkwijze van criminelen en inzet van de zogenoemde 'ondernijningsbus'³³ zijn hier concrete voorbeelden van.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan het verbeteren van het informatiebeeld. Dit gebeurt onder meer via regionale samenwerking met partners zoals het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). Bij controles in specifieke sectoren, wordt samengewerkt met partners, zoals toezichthouders uit andere gemeenten.

De integrale aanpak krijgt vorm door het combineren van preventieve, bestuursrechtelijke en strafrechtelijke instrumenten. De gemeente maakt gebruik van bestaande bevoegdheden en verkent hoe deze effectiever kunnen worden ingezet. Voorbeelden zijn bestuurlijke maatregelen zoals een last onder dwangsom, sluitingen op grond van de Opiumwet, stellen van vergunningsvoorwaarden en toezicht op naleving. Ook de Wet Bibob wordt ingezet om aan de voorkant risico's te beperken en te voorkomen dat de overheid onbedoeld criminele activiteiten faciliteert.

³⁰ <https://alphenaandenrijn.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/e699fdaa-9277-4a01-baf2-d7d6d2719491?>

³¹ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2025/01/08/16-verdachten-opgepakt-voor-geweldsincidenten-regio-alphen>

³² https://www.alphenaandenrijn.nl/Veiligheid/Aanpak_ondernijning

³³ <https://www.ondernijningsbus.nl/>

Trends en ontwikkelingen

Een belangrijke landelijke trend is de verharding van criminele conflicten. De afgelopen jaren is in Nederland sprake van een zorgwekkende toename van geweldsincidenten waarbij explosieven worden gebruikt. Explosies bij woningen, bedrijfspanden of voertuigen vormen niet alleen een directe bedreiging voor betrokkenen, maar veroorzaken ook maatschappelijke onrust in de omgeving. Zeker wanneer een explosief wordt geplaatst bij een woning, raakt dit direct aan het gevoel van veiligheid in de eigen leefomgeving. Deze incidenten staan vaak niet op zichzelf en zijn regelmatig gerelateerd aan criminele conflicten, intimidatie, afpersing of vergelding. Ook Alphen aan den Rijn heeft in de periode 2023–2025 meerdere ernstige incidenten gekend. Met name in oktober 2024 vonden ernstige geweldsincidenten plaats, waaronder een beschieting van een woning en een poging om een explosie te veroorzaken ³⁴. Om de problematiek rondom explosies landelijk beter te kunnen aanpakken, is het Offensief Tegen Explosies (OTE) opgericht³⁵.

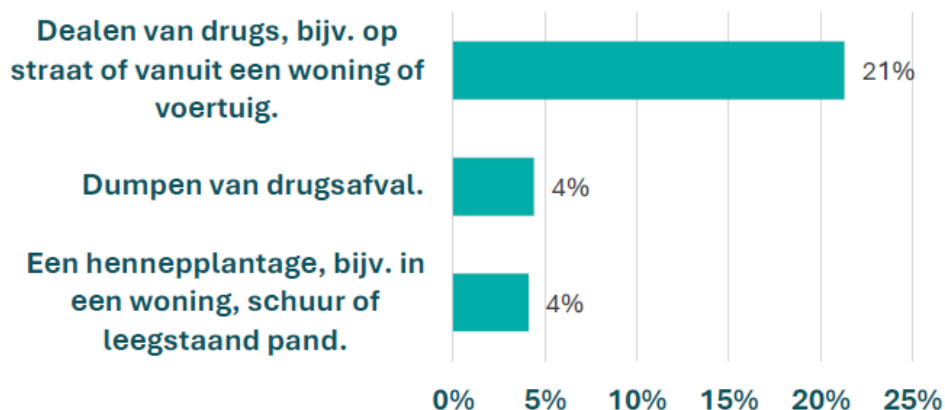
De CBS-cijfers laten voor ondermijning vooral een stijging zien bij drugsmisdrijven (harddrugs, softdrugs) en vuurwapenmisdrijven. De CBS-cijfers laten zien dat geregistreerde drugsmisdrijven in Alphen aan den Rijn licht dalen van 1,0 per 1.000 inwoners in 2023 naar 0,9 in 2024, maar vervolgens stijgen naar 1,2 per 1.000 inwoners in 2025. In de CBS-cijfers komt mensenhandel en mensensmokkel in Alphen aan den Rijn beperkt terug. Deze aantallen zijn te klein om een trend uit af te leiden. Mensenhandel is bij uitstek een verborgen criminaliteitsvorm en wordt ook omschreven als een zogenoemd haaldelict: het komt niet vanzelf bij politie of gemeente in beeld.

Drugsgelateerde signalen nemen toe. Het aandeel inwoners dat aangeeft dat drugsgebruik in de buurt wel eens voorkomt stijgt van 15,2% in 2023 naar 20,1% in 2025. Het aandeel inwoners dat hiervan veel overlast ervaart stijgt van 1,9% naar 3,2%. Beide ontwikkelingen zijn significant negatief. Ook de ervaren overlast van drugshandel stijgt significant, van 1,8% naar 3,2%, terwijl het aandeel inwoners dat drugshandel in de buurt ziet of vermoedt stijgt van 14,1% naar 16,1%, zonder significant verschil.

³⁴ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2025/06/10/twee-verdachten-opgepakt-voor-geweld-in-alphen-aan-den-rijn>

³⁵ <https://vng.nl/sites/default/files/2025-04/offensief-tegen-explosies-actieplan-aanslagen-met-explosieven.pdf>

Figuur 7.2 - Drugscriminaliteit (percentage 'ja, dat weet ik zeker' of 'ja, dat vermoed ik')

Figuur 6. Drugscriminaliteit (percentage 'ja, dat weet ik zeker' of 'ja, dat vermoed ik') uit de Veiligheidsmonitor

Nieuw in 2025 is dat 46,1% van de inwoners aangeeft dat één of meer verdachte situaties of problemen in de buurt voorkomen of worden vermoed. Daarbij gaat het onder meer om dealen van drugs op straat of vanuit een woning of voertuig (21,3%), winkels of bedrijven waar bijna nooit klanten komen maar die wel blijven bestaan (20,8%), buurtbewoners met dure spullen of auto's waarvan men vermoedt dat zij die niet kunnen betalen (14,1%), slechte huisvesting of illegale onderverhuur (8,8%), buitenlandse arbeiders die onder slechte omstandigheden wonen en werken (7,6%) en jongeren die illegale klusjes doen voor criminelen (6,2%).

Het verbeteren van de informatiepositie blijft een belangrijke opgave. Ondermijning is vaak verborgen en komt pas in beeld wanneer signalen worden herkend, gedeeld en gecombineerd. Dit vraagt om betere interne en externe gegevensdeling, meer analysecapaciteit en een sterkere verbinding tussen afdelingen die signalen kunnen op doen of opvangen. Voor het opvangen van signalen is Meld Misdaad Anoniem een belangrijke bron. In Alphen aan den Rijn is het aantal anonieme meldingen gestegen. In 2022 waren er 81 meldingen, waarvan 46 drugsgerelateerd. In 2023 waren er 86 meldingen, waarvan 60 over drugs. In 2025 steeg het totaal naar 128 meldingen, het hoogste aantal tot dan toe; daarvan gingen 57 meldingen over drugs ³⁶.

Op het gebied van weerbaar bestuur, komt er naast de blijvende aandacht voor de integriteit van de ambtelijke organisatie, ook steeds meer aandacht voor het weerbaarder maken van

³⁶ <https://www.ad.nl/alphen-aan-den-rijn/alphenaren-bellen-vaker-anoniem-over-misdaad-de-meeste-telefoontjes-gaan-over-drugs~aa469b46/>

raadsleden en college. Een voorbeeld hiervan is de workshop De Verleiding van de Rijksrecherche³⁷. De ambitie is om dit soort workshops vast onderdeel uit te laten maken van het programma.

Tot slot vraagt de ontwikkeling van ondermijning om flexibiliteit in capaciteit en middelen. Criminele netwerken passen zich snel aan en maken gebruik van nieuwe kwetsbaarheden. Om daarop te kunnen reageren, is voldoende inzet nodig op analyse, preventie, toezicht en handhaving. Ook incidentele middelen voor integrale controles zijn wenselijk.

Kernconclusie

De huidige aanpak is breed en integraal ingericht, met samenwerking tussen gemeente, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, RIEC, omgevingsdiensten, woningcorporaties, ondernemers en maatschappelijke partners.

In de CBS-cijfers stijgen geregistreerde drugs misdrijven van 1,0 per 1.000 inwoners in 2023 naar 1,2 per 1.000 inwoners in 2025, na een lichte daling in 2024. Daarnaast heeft Alphen aan den Rijn in de periode 2023–2025 meerdere ernstige geweldsincidenten gekend, waaronder incidenten met beschietingen en explosieven. Dit past binnen de bredere landelijke trend van verharding van criminele conflicten.

De Veiligheidsmonitor 2025 onderstreept dat inwoners ook in hun eigen leefomgeving drugsgerelateerde en verdachte situaties signaleren. Het aandeel inwoners dat aangeeft dat drugsgebruik in de buurt wel eens voorkomt stijgt van 15,2% in 2023 naar 20,1% in 2025. Ook de ervaren overlast van drugsgebruik en drugshandel stijgt significant. Nieuw in 2025 is dat 46,1% van de inwoners aangeeft dat één of meer verdachte situaties of problemen in de buurt voorkomen of worden vermoed, zoals dealen vanuit woningen, voertuigen of op straat, bedrijven waar nauwelijks klanten komen, opvallend bezit, slechte huisvesting, illegale onderverhuur of jongeren die illegale klusjes doen voor criminelen. Deze signalen zijn geen bewijs van ondermijning, maar geven wel aan dat inwoners mogelijke ondermijningsverschijnselen herkennen of vermoeden.

Tegelijkertijd laten de cijfers ook zien dat de informatiepositie kwetsbaar blijft. Mensenhandel en mensensmokkel komen in de registraties slechts beperkt terug, maar daaruit kan niet worden geconcludeerd dat deze problematiek afwezig is.

Voor de komende beleidsperiode is daarom het versterken van een informatiegestuurde ondermijningsaanpak een belangrijke opgave. Dat vraagt om betere interne en externe gegevensdeling, meer analysecapaciteit, blijvende bewustwording binnen de gemeentelijke

³⁷ <https://veiligheidscoalitiedenhaag.nl/nieuws/workshop-de-verleiding>

organisatie, zicht op kwetsbare locaties en branches, en een goede verbinding met inwoners, ondernemers en regionale partners.

6 Veilige woon- en leefomgeving

Een veilige woon- en leefomgeving vormt een belangrijke basis voor het welzijn van inwoners en de sociale samenhang in buurten en kernen. Inwoners moeten zich veilig kunnen voelen in hun woning, straat en directe omgeving. Daarbij gaat het niet alleen om de feitelijke veiligheid, zoals geregistreerde criminaliteit en overlast, maar ook om de manier waarop inwoners hun leefomgeving ervaren.

Openbare ruimte (veilig ontwerp en beheer)

De inrichting, het onderhoud en het beheer van de openbare ruimte hebben grote invloed op de veiligheid en leefbaarheid in buurten en kernen. Een overzichtelijke, schone en goed onderhouden omgeving draagt bij aan een positief veiligheidsgevoel en kan ongewenst gedrag helpen voorkomen.

Wanneer de openbare ruimte slecht wordt onderhouden, kan dit leiden tot verloedering, overlast en een afname van sociale controle. Voorbeelden hiervan zijn kapotte verlichting, zwerfafval, graffiti, vernielingen of onoverzichtelijke plekken waar inwoners zich onveilig voelen.

Woonoverlast en burengerucht

Woonoverlast en burengerucht kunnen een grote impact hebben op het dagelijks leven en het veiligheidsgevoel van bewoners. Het gaat om overlastsituaties die zich voordoen in of rondom woningen en die de leefbaarheid in de directe woonomgeving onder druk zetten.

De aard van woonoverlast kan uiteenlopen. Voorbeelden zijn geluidsoverlast, vervuiling, stankoverlast, intimidatie, bedreiging, overlast door bezoekers of problematisch gedrag van bewoners.

Vermogenscriminaliteit (inbraak, diefstal, straatroof etc.)

Vermogenscriminaliteit omvat verschillende vormen van criminaliteit waarbij goederen, geld of persoonlijke bezittingen worden weggenomen. Binnen de woon- en leefomgeving gaat het onder meer om woninginbraken, diefstal uit voertuigen, fietsendiefstal, zakkenrollerij en straatroof. Deze delicten komen vaak direct dichtbij inwoners en kunnen daardoor een grote impact hebben op het gevoel van veiligheid.

Jaarwisseling en vuurwerk

De jaarwisseling is een jaarlijks terugkerend moment waarin openbare orde, brandveiligheid, vernieling, overlast, vuurwerk en geweld of hinder richting hulpdiensten samenkomen. Voor

dit thema is vooral relevant dat jaarwisselingsincidenten vaak in woonwijken plaatsvinden en direct invloed hebben op de veiligheidsbeleving van inwoners.

Huidige aanpak

Veiligheidsvraagstukken in de woon- en leefomgeving zijn vaak niet uitsluitend strafrechtelijk of bestuursrechtelijk van aard. Overlast, verloedering, onveilige plekken, slecht verlichte locaties, terugkerende meldingen of spanningen in buurten vragen om een combinatie van maatregelen.

Een belangrijke schakel in de huidige aanpak wordt gevormd door de gemeentelijke gebiedsadviseurs. Zij halen signalen van inwoners en wijkpartners van buiten naar binnen. Daardoor ontstaat beter zicht op wat er speelt in wijken en kernen, ook wanneer signalen nog niet direct als formele melding of aangifte bij politie of gemeente terechtkomen.

De politie draagt bij aan de aanpak voor veilige wijken door preventieve acties, zichtbare aanwezigheid, en inzet op veelvoorkomende criminaliteit. De lokale politiecijfers laten zien dat dergelijke preventieve inzet relevant blijft, omdat binnen de woon- en leefomgeving zowel positieve ontwikkelingen zichtbaar zijn, zoals de daling van woninginbraken, als hardnekkige of stijgende problematiek, zoals fietsdiefstal en jeugdoverlast.

Voor woonoverlast en burengerucht is het meldpunt Zorg en Overlast een belangrijk instrument. Via dit meldpunt van de GGD kunnen inwoners overlastsituaties melden, waarna wordt beoordeeld welke inzet passend is. Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek kan worden samengewerkt met woningcorporaties, politie, buurtbemiddeling, zorgpartners, handhaving en het sociaal domein.

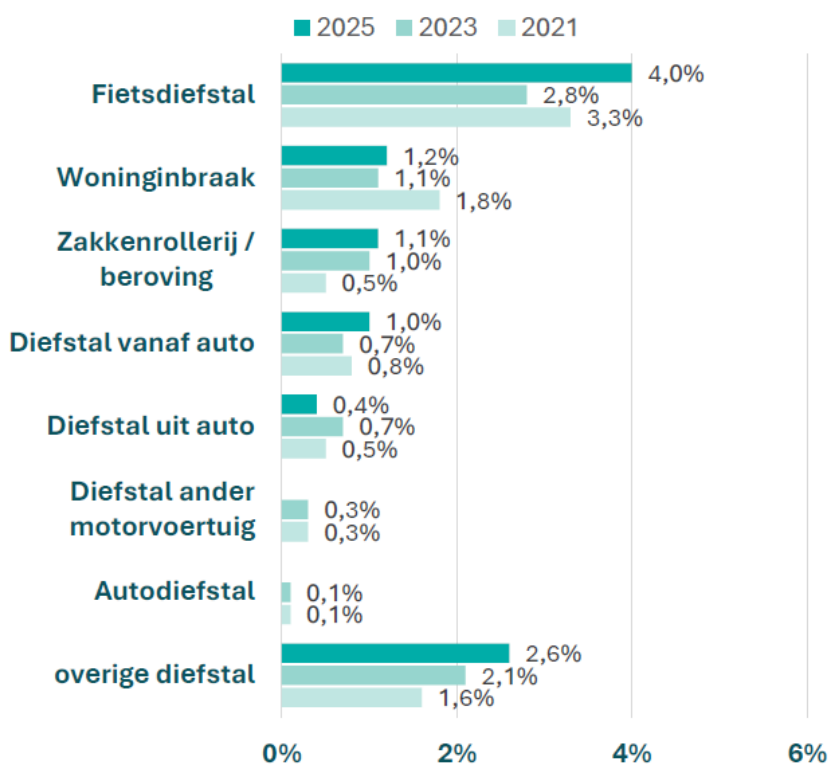
Rond de jaarwisseling wordt gewerkt met een integrale aanpak. De gemeente start jaarlijks in een vroeg stadium met de voorbereiding en stelt hiervoor een draaiboek op. In deze aanpak komen de beleidsuitgangspunten, inzet hulpdiensten, toezicht en handhaving, communicatie, jeugd activiteiten, opruimen openbaar gebied, en bestuurlijke maatregelen samen. De aanpak vanuit de gemeente is er op gericht om de jaarwisseling een feestelijke en veilige te maken en houden voor iedereen. Hierbij is het passend om adequaat en consequent op te treden tegenover gewelds- of vuurwerkexcessen.

Trends en ontwikkelingen

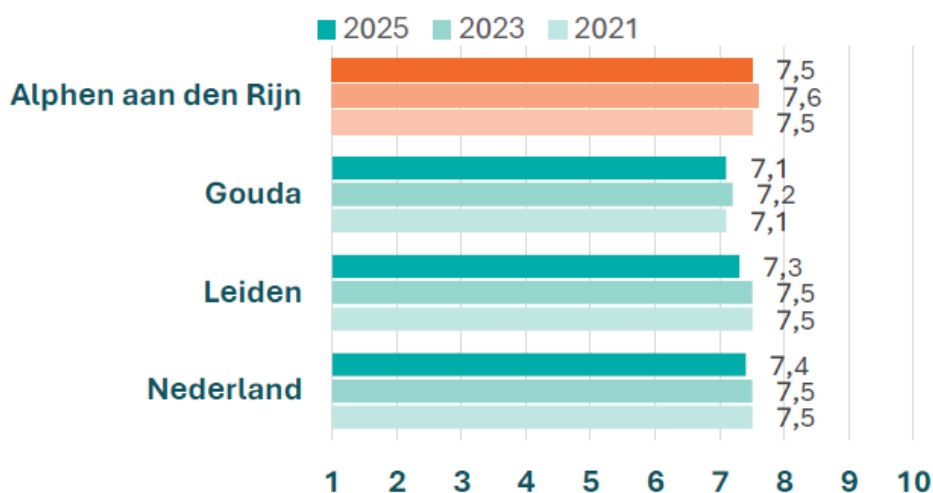
De cijfers laten zien dat de openbare ruimte een belangrijk aandachtspunt blijft binnen de veilige woon- en leefomgeving. Vernieling neemt toe van ongeveer 2,9 naar 3,2 registraties per 1.000 inwoners. Daarnaast stijgt jeugdoverlast van 475 naar 578 meldingen en neemt overlast door alcohol en drugs toe van 341 naar 383 meldingen. Het gaat daarbij niet alleen om strafbare feiten, maar ook om gedrag en situaties die de leefbaarheid en veiligheidsbeleving beïnvloeden.

Het aantal meldingen van burenruzie stijgt van 226 in 2023 naar 292 in 2025. Omgerekend naar inwoneraantal stijgt dit van ongeveer 2,0 naar 2,5 meldingen per 1.000 inwoners. Deze stijgingen raken direct aan de leefbaarheid in wijken en kernen en kunnen de veiligheidsbeleving van inwoners negatief beïnvloeden.

Binnen vermogenscriminaliteit is fietsendiefstal een opvallende stijger. Het aantal fietsdiefstallen neemt toe van 350 in 2023 naar 481 in 2025. Per 1.000 inwoners stijgt dit van ongeveer 3,1 naar 4,2.

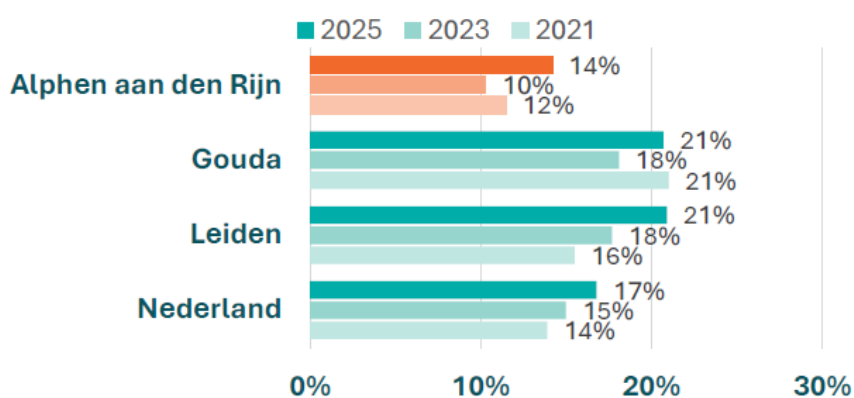

Figuur 7. Slachtoffers vermogensdelicten (percentage) uit de Veiligheidsmonitor

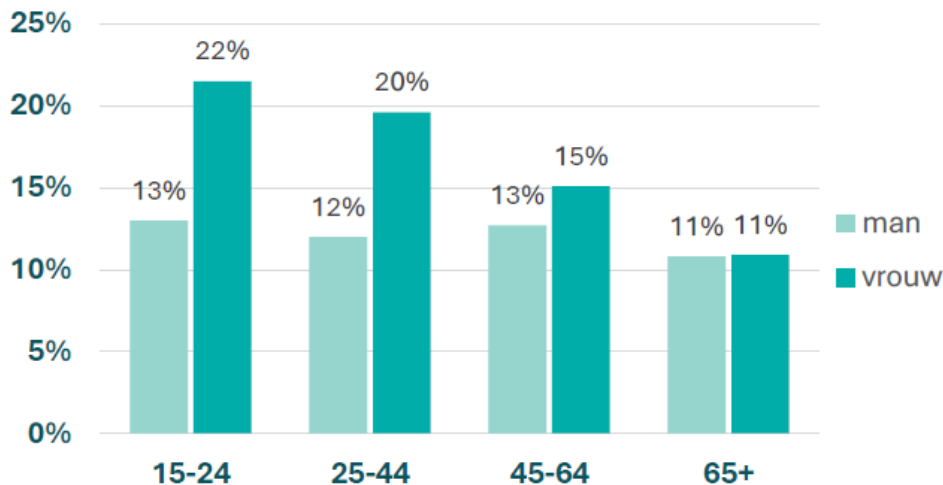

Figuur 8. Oordeel veiligheid woonomgeving (rapportcijfer) uit de Veiligheidsmonitor

Hoewel inwoners de veiligheid van de eigen buurt gemiddeld nog steeds voldoende beoordelen, laat de Veiligheidsmonitor 2025 een verslechtering zien. Het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt stijgt van 10,3% in 2023 naar 14,2% in 2025. Deze ontwikkeling is significant negatief. Vrouwen voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt dan mannen. Onder jonge vrouwen van 15–24 jaar is dit 21,5%. Dit onderstreept dat de veilige woon- en leefomgeving niet alleen vanuit geregistreerde incidenten moet worden bekeken, maar ook vanuit ervaren veiligheid van specifieke groepen. Deze cijfers zijn wel positiever dan de landelijke en regionale vergelijkingen.

Figuur 9. Onveiligheidsgevoel in de buurt (percentage 'wel eens' onveilig) uit de Veiligheidsmonitor

Figuur 10. Onveiligheidsgevoel in de buurt (percentage 'wel eens' onveilig, naar leeftijd en geslacht) uit de Veiligheidsmonitor

De meerderheid van de inwoners van Alphen aan den Rijn is positief over diverse aspecten van sociale cohesie in hun buurt. Bijna acht op de tien inwoners (76%) durven hun huissleutel aan burens te geven bij langere afwezigheid zoals een vakantie. Ruim zeven op de tien (74%) inwoners zijn van mening dat mensen in de buurt op een prettige manier met elkaar omgaan en zijn tevreden over de bevolkingssamenstelling in de buurt (67%). Ruim de helft van de inwoners (59%) vindt dat zij in een gezellige buurt wonen waar mensen elkaar helpen en voelt zich thuis bij de mensen in de buurt (59%). Ruim een derde van de inwoners (36%) geeft aan veel contact te hebben met andere buurtbewoners, voor bijna drie op de tien (29%) geldt dit niet. Bijna drie op de tien inwoners (29%) zijn van mening dat mensen in de buurt elkaar nauwelijks kennen, een groter deel (46%) is het hier (helemaal) mee oneens.

Figuur 11. Stellingen sociale cohesie (helemaal oneens + helemaal eens)

De jaarwisselingen zijn in Alphen aan den Rijn in de periode 2023–2025 relatief beheersbaar gebleven, maar de cijfers laten wel zien dat vuurwerkoverlast aandacht blijven vragen. Vuurwerkoverlast stijgt van 94 meldingen in 2023 naar 128 in 2025, met een piek van 133 meldingen in 2024. Omgerekend naar inwoneraantal stijgt dit van ongeveer 0,8 naar 1,1 meldingen per 1.000 inwoners. Ook is er ieder jaar vuurwerk gerelateerde schade aan de openbare ruimte, met in 2024 een piek van ruim €106.000,00. Voor de komende beleidsperiode is ook de Wet veilige jaarwisseling relevant. De concrete uitwerking en ondersteuning voor gemeenten moeten nog verder vorm krijgen, waarbij de VNG een belangrijke rol vervult in kennisdeling en ondersteuning richting gemeenten. De VNG benoemt in haar Meerjarenagenda Veiligheid dat de implementatie van de Wet veilige jaarwisseling voor gemeenten uitdagingen en onduidelijkheden met zich meebrengt.

Kernconclusie

De veilige woon- en leefomgeving in Alphen aan den Rijn laat een gemengd, beeld zien. Zichtbare vormen van overlast en aantasting van de leefomgeving toe.

Binnen vermogenscriminaliteit is sprake van een forse stijging van fietsdiefstal. Het aantal fietsdiefstallen neemt toe van 350 in 2023 naar 481 in 2025. Omgerekend naar inwoneraantal stijgt dit van ongeveer 3,1 naar 4,2 per 1.000 inwoners. Daarmee is fietsdiefstal één van de duidelijkste stijgers binnen de woon- en leefomgeving.

De Veiligheidsmonitor 2025 laat bovendien zien dat de veiligheidsbeleving onder druk staat. Hoewel inwoners de veiligheid in de eigen buurt gemiddeld nog steeds voldoende beoordelen, stijgt het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt van 10,3% naar 14,2%. Deze ontwikkeling is significant negatief. Daarbij valt op dat vrouwen zich vaker onveilig voelen dan mannen; onder jonge vrouwen van 15–24 jaar voelt 21,5% zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Tegelijkertijd is er ook een basis om op voort te bouwen. De meerderheid van de inwoners is positief over de sociale cohesie in de buurt: veel inwoners ervaren prettig contact met buurtgenoten, voelen zich thuis in de buurt en durven hun huissleutel aan burens te geven bij afwezigheid.

Voor de jaarwisseling geldt dat deze in de periode 2023–2025 relatief beheersbaar is gebleven, maar vuurwerkoverlast en schade aan de openbare ruimte blijven aandacht vragen. Ook is jaarlijks sprake van vuurwerkgerelateerde schade aan de openbare ruimte, met in 2024 een piek van ruim €106.000. De komende Wet veilige jaarwisseling maakt dit thema ook voor de komende beleidsperiode bestuurlijk relevant.

Gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1

Postbus 13

2400 AA Alphen aan den Rijn

Telefoon 14 0172

gemeente@alphenaandenrijn.nl

www.alphenaandenrijn.nl